

mozaiik

NİZİP ABDULKADİR SAYIN REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

SAYI 2

HAZİRAN 2021

İMTİYAZ SAHİBİ

Mehmet Yusuf ÇETİNKAYA

Nizip Abdulkadir Sayın RAM Müdürü

KOORDİNATÖR

Mehmet KARABACAK

EDİTÖR

Yunus YAŞAR

Araştırma ve Yazı Grubu

İsmail POLAT

Genç Osman BEDİR

Mehmet ÖZDEMİR

Orhan KORKMAZ

Mehmet KÖSE

İbrahim Kürşat YALÇINKAYA

Yunus YAŞAR

Oktay KOÇKIRAN

Osman YALDIZ

Bilal BAKIR

Fatma Hayrunnisa ERTEKİNOĞLU

Ahmet ÖZDEMİR

İLETİŞİM

Eyüp Sultan Mahallesi

Mustafa Kökmen Bulvarı No:157

NİZİP / GAZİANTEP

0 (342) 517 8248

Merhabalar.

İkinci sayımızla sizlerle birlikteyiz..

Bu sayıda özel eğitim ve rehberlik alanında merak edilen ve herkese faydalı olabilecek içerikler hazırlamaya gayret ettik.

Emeği geçen herkese teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

Mehmet Yusuf ÇETİNKAYA

Nizip Abdulkadir Sayın RAM Müdürü

İÇİNDEKİLER

Giriş.....	4
Sınav Kaygısı.....	6
YKS-LGS Tercih Danışmanlığı.....	8
Öğrenci Başarısında Ailenin Rolü.....	12
Yaratıcı Düşünme Becerisi.....	16
Çocuklarda Akran Zorbalığı.....	20
Duygusal Zeka.....	22
Mesleki Rehberlik.....	25
Öfke Kontrolü.....	26
Engelli Çocuk Aile İlişkisi.....	28
Engelli Ünlüler.....	30
Film Önerisi.....	32
Evde Eğitim Hizmetleri.....	34
Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu.....	36
Özel Eğitim Hizmetleri Kurulları.....	38
Otizm ve Eğitsel Oyun.....	40
Özel Yetenekli Bireyler.....	44

Tarihçe

Kurumumuz 2013 yılında kurulmuş ve Nizip İbni Sina Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin giriş katında bize ayrılan bölümde faaliyete geçmiştir. Daha sonra söz konusu alanın fiziki kapasitesinin yetersiz gelmesi sebebiyle 2015 yılında Abdulhamithan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi bünyesine taşınmıştır. Yine söz konusu alanın fiziki kapasitesinin yetersiz kalması sebebiyle 2019 yılında Şehit Seyit Ahmet Çakır Anadolu İmam Hatip Lisesi bünyesine taşınan kurumumuz faaliyetlerini ve çalışmalarını yeni yerinde büyük bir özveri ve gayretle sürdürmektedir. Kurumumuzun fiziki yapısının iyileştirilmesi amacıyla kurum içerisinde çeşitli tadilat çalışmaları yapılmış, böylece bina kurumumuza uygun halen getirilmeye çalışılmıştır. Kurumumuzun çeşitli ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla zaman zaman bakanlığın ilgili birimleriyle iletişime geçilmiş ve kurumumuzun eksiklikleri karşılanmaya çalışılmıştır. Kurumumuza bağımsız yeni bir binanın kazandırılması amacıyla çalışmalarımız devam etmektedir.

Vizyonumuz;

İlçemizde; Gelecekte evrensel değer ve bilimsel gelişmelere uygun olarak, fiziki donanımı ve ortamı uygun, uzaman ve yetkin personeli ile huzurlu, ileriye güvenle bakan, kalitede sürekliliği ve zirveyi yakalayan bir merkez olmak

Misyonumuz;

Evrensel değerler ve Milli Eğitimin genel amaçları doğrultusunda, bilim ve teknolojik gelişmelerin ışığında; bölgemizde özel eğitim, rehberlik ve psikolojik danışmanlık gereksinim duyan bireylere; takım çalışmasını esas alarak, güncel bilimsel çalışmalar ve gelişmeler ışığında üreterek destek sağlamaktır.

SINAV KAYGISI

Genç Osman BEDİR

Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen

Günümüz zamanına baktığımızda gençler için yaşamda başarı çitasının oldukça yükseklere çekildiğini görüyoruz. Bilgiye çok daha kolay ulaşıyor olması günümüzün en önemli kazançlarından sayılsa da diğer taraftan çocuk ve gençlerin bu hızlı bilgi bombardımanı karşısında zorlanmamalarını beklemek onlara büyük haksızlık olur.

60 sene öncesine baktığımızda, ortaokul mezunu olmak bile iş dünyasına önemli bir giriş kapısıyken, günümüzde iyi bir üniversiteden mezun olmak bir yana, mezuniyet sonrası yaptıkların da oldukça belirleyicidir. Çocuklar her ne silde olduğu gibi gelecekleri ve hayalleri için çok çalışmak zorundalar. Ancak farklı olarak ilkokuldan itibaren süregelen bir biçimde başarıları ve aslında beraberinde yeterlilik duyguları sınavlarla değerlendirilmektedir. Öğrenmenin ve keşfetmenin keyfinin yerini sınavda yüksek not alabilmek almaktadır. İyi bir sınav derecesi, kıran kırana bir rekabet ve okul, dersane ve özel dersler arasında bir de büyümeye çalışmak çocukları fazlasıyla zorlamaktadır.

Bu taraftan baktığımızda işleri zor. Bilgi, başarı ve sınavla ilişkilerinde de yolunda gitmeyen bir şeyler varsa sinyalleri doğru algılayıp doğru müdahalelerde bulunmak, onların fazla olan yüklerini biraz olsun azaltmak çok önemli görünüyor. Çünkü sınav kaygısı öğrenilen bilginin sınav sırasında etkili biçimde kullanılmasını engelleyen ve başarının düşmesine yol açan yoğun kaygıdır. Bu anlamda öğrencilerin sınav öncesi ve esnasında kaygılarını yönetebilmeleri son derece önemlidir.

“Sınav kaygısı öğrenilen bilginin sınav sırasında etkili biçimde kullanılmasını engelleyen ve başarının düşmesine yol açan yoğun kaygıdır.”

Sınav Kaygısının Nedenleri Nelerdir?

- Gerçekçi olmayan düşünce şekillerine sahip olma,
- Aile ve çevrenin beklentileri ve baskısı,
- Mükemmeliyetçi kişilik yapısı,
- Rekabetçi kişilik yapısı,
- Sınava yeterince hazırlanmamış olmak,
- Sınav yükünün ve ders yükünün fazla olması,
- Öğrencinin ders yükünün altından kalkamaması,
- Öğrencinin doğru çalışma stratejisini bulamamış olması,
- Öğrencinin daha önceki başarıları ve başarısızlıkları,
- Sınavın araç değil amaç olarak görülmesi,
- Sınavın hayattaki başarının tek kriteri olarak algılanması.

Sınav Kaygısının Belirtileri Nelerdir?

Sınav kaygısı yaşayan kişilerde görülebilecek zihinsel, duygusal, davranışsal, fiziksel belirtiler vardır.

Zihinsel belirtiler; sürekli kendini eleştirme, sınavda ya da öncesinde kötü bir şey olacağı korkusu, özgüven eksikliği, kendini yetersiz ve değersiz görme, dikkat ve konsantrasyon eksikliği, odaklanamama, zihinsel gücün zayıflaması.

Duygusal belirtiler; huzursuzluk, endişe, tedirgin olma, panik hali, sinirli ve öfkeli olma, depresif ruh hali, sürekli ağlama.

Davranışsal Belirtiler; başarısızlık korkusu, çalışma konusunda isteksizlik, çalışmayı sürekli erteleme, sınav hakkında konuşmayı reddetme, sınavlarda donup kalma, çok çalışılmasına rağmen performansın düşük olması, dikkatsizlik, unutkanlık.

Fiziksel Belirtiler; yorgunluk ve halsizlik durumu, mide bulantısı, bağırsak rahatsızlıkları, baş ağrısı, taşıkardi (kalp çarpıntısı), titreme, terleme, uyku düzensizliği, yemek bozukluğu.

Sınav Kaygısı ile Başa Çıkmanın Yolları Nelerdir?

Sınav kaygısı ile başa çıkabilmek için kaygıyı bastırmamak, onun varlığını kabul edip onu tanımaya çalışmak gerekir. Kaygının temelinde nelerin olduğu tespit edilmeli ve o sorunlar giderilmelidir. Öğrencinin gerçekçi olmayan inançlarını sorgulamak ve onları başka bir perspektiften ele almak gerekir. Öğrencinin yeterli ve yetersiz yanlarını saptayıp geliştirilmesi gereken alanlara yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bunlara ek olarak öğrenci nefes egzersizleri, gevşeme egzersizleri ve dikkatini başka noktalara odaklama tekniklerini kullanarak kaygıyı ve korkuyu kontrol altında tutabilir.

Sınavla alakalı gerçek olmayan inançların değişmesi sınav kaygısıyla baş etme yolları olarak görülebilir. Öğrencinin, hayattaki başarının tek kriterinin sınav olduğu, sınavda başarısız olmanın utanç sebebi olduğu, sınav sonucu ile kendini ispatlaması gerektiğine olan inancının değişmesi hedeflenir. Öğrencinin yapabileceği şeylere odaklanması, sınav sonucunun dünyanın sonu olmadığı, başarısızlığın daha çok çalışmak gerektiği anlamına geldiğini düşünmesi gerekir. Sınava çalışmak için az zaman kaldıysa bile zamanı etkili kullanmaya ve daha çok puan getirecek olanlara ağırlık vermeye yönelmelidir.

YKS- LGS TERCİH DANIŞMANLIĞI

Genç Osman BEDİR

Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen

Tercih danışmanlığı; öğrencilerin ilgi, yetenek ve değerleri doğrultusunda başarılı olabilecekleri alanlarda eğitim almalarını, eğitim sürecinde elde ettikleri kazanımlar yolu ile hayata hazırlanmalarını ve kendilerini mutlu kılarak toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak amacıyla yapılan profesyonel bir yardım hizmetidir.

Eğitsel ve mesleki rehberlik hizmetleri; öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini keşfetmeleri, meslekleri tanımaları, mesleklerin gerektirdiği özellikleri öğrenmeleri, kendilerine uygun meslek alanlarına yönelmeleri ve bu doğrultuda tercih edebilecekleri okul, alan ve programları seçmeleri amacıyla sunulan profesyonel destek hizmetleridir.

Nizip Abdulkadir Sayın Rehberlik ve Araştırma Merkezi olarak öğrencilere yetenek, ilgi, ihtiyaç, kişilik özellikleri ve yaşam koşullarıyla uyumlu olacak şekilde bir üst öğrenim kurumuna geçişleri sürecinde rehberlik etmek ve tercih danışmanlığı hizmeti tercih dönemlerinde kurumumuzda, okullarımızda yapılmaktadır.

YKS TECİHLERİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

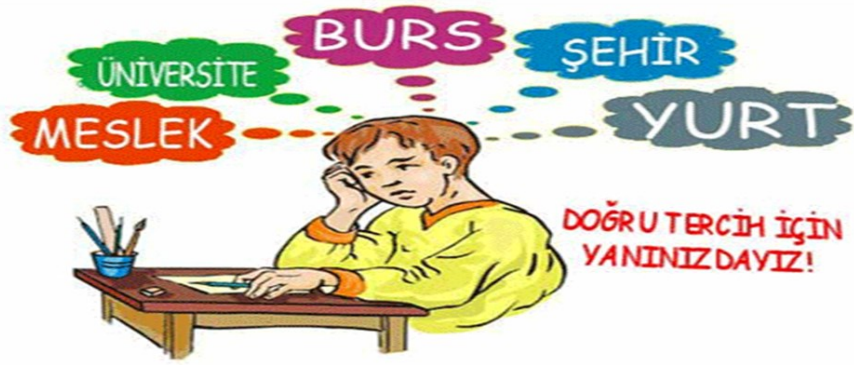
Yaşamlarımızda önemli basamaklar vardır. Bu basamaklar kritik kararları barındırır. İşte bu kritik basamakta yapmanız gereken ise kendi özellikleriniz ile özdeşleşen alanlara yönelmeniz. Tercih yaparken izlemeniz gereken çok önemli adımlar var. Bu adımlara dikkat ederek tercih listenizi mümkün olduğunca doğru şekilde oluşturabilirsiniz.

Yükseköğretim Programları ve Kontenjanlar Kılavuzu mutlaka okunmalı ve bu kılavuza göre hiçbir ön şart gözetilmeksizin istek sırasına göre tercih edeceğiniz tüm program ve bölümler belirlenmelidir.

Belirlenen program ve bölümlerin yanlarına tüm özellikleri (burs, ücret, özel koşullar vb.) ve tercih edilen bölüme bir önceki yılda giren adayların başarı sıraları yazılmalıdır.

Hangi tür bir üniversiteye gitmek istediğinizi bilerek tercih listesini oluşturmalısınız. Üniversiteleri dört ayrı kategoriye ayırmak mümkündür;

- 1.Devlet Üniversiteleri;
- 2.Vakıf Üniversiteleri
- 3.KKTC de bulunan Üniversiteler
- 4.Yabancı Üniversiteler

Bu ön belirlemelerden sonra, barınma sorunu oluşturabilecek, sadece puana göre yazılan fakülteleri, ileride daha büyük sorunla karşılaşmamak için listenize almayın.

Fakülteyi kazandığınızda kayıt yaptırılınsın veya yaptırılmasın başarı katsayınızın bir sonraki yıl yarı yarıya düşeceğini unutmayın.

Farklı puan türlerinden tercih yapacak adaylar tercih listelerini, her alandan en çok istedikleri bölümlere göre oluşturulmalı.

Yeni açılan ve Taban Puanı belli olmayan bölümlerin başarı sıraları kılavuzda --- şeklinde görülecektir. Bu bölümler yakın puanlı yakınının da ki bir üniversite ile kıyas edilerek tahmini sıralaması bulunabilir.

Tercih Listenizde yer verdiğiniz bölüm ve programların devlet, vakıf, KKTC veya yurtdışı da olsa maddi şartlarına dikkat edilmelidir. Ayrıca devlet üniversitelerinde de yurtdışı üniversiteleriyle ortak yürütülen bölüm/programların ücretli olduğu göz önüne alınmalıdır. Bu bölümlerin belirli dönemleri Türkiye'de, belirli dönemleri de yurtdışında okutulur. Hem Türkiye'de hem de yurtdışında okunan yıllar için belirli bir ücret ödenmektedir.

Tercih Listenizde sıralama yaparken öncelik vereceğiniz kriterler arasında, üniversitenin sunduğu kampüs olanakları, ulaşım imkanları, yurt, barınma ve yemek durumuna, yabancı dil eğitiminden eğitim programına, üniversitenin bulunduğu şehir, burs durumu, ek ücret uygulamasından hazırlık sınıfı şartına göre pek çok ölçüt yer alabilir.

Aile istiyor diye kesinlikle sevmediğiniz bölümü, alanı seçmeyin. Unutmayın; Seçeceğiniz mesleği siz yapacaksınız aileniz değil. Sevmediğiniz istemediğiniz bir bölümü puanınız tutuyor diye listenize almayın.

LGS TECİHLERİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

Tercihinizi doğru bir şekilde yapabilmek, hatta geçerli tercihler yapabilmek için elbette öncelikle sistemi iyi tanımanız gerekiyor.

Öncelikle ‐Lise tercihleri nereden yapılır?‑ sorusunun yanıtını bilmek gerekiyor. Adaylar tercih için Milli Eğitim Bakanlığının e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi’nden ya da herhangi bir ortaokul veya imam hatip ortaokulundan tercih yapabiliyor. Bu arada öğrencilerin yanı sıra velilerinin de tercih yapabileceğini belirtelim

Yapılan tercihlerin okul yönetimi tarafından onaylanması gerekiyor. Aksi takdirde tercihler resmîyet kazanmamış oluyor.

Diğer önemli bir konu ise tercih yapılan gruplar. Sistemde yerel yerleştirme, merkezi yerleştirme ve pansiyonlu okullar olmak üzere üç grup bulunuyor. Bu grupları daha anlaşılır kılmak için kısa bir açıklama yapalım.

Yerel Yerleştirme Nedir?

Yerel yerleştirme; öğrencilerin ikamet adresleri doğrultusunda bir liseye yerleştirilebilecekleri anlamına geliyor. Yani burada önemli olan LGS’de alınan sonuç değil. İkametin yanı sıra 6. 7. ve 8. sınıflarda alınan yıl sonu puanının aritmetik ortalaması ve 8. sınıftaki özürsüz devamsızlık günü de yerleştirmeyi etkiliyor. Sınava girenlerin de girmeyenlerin de bu alanı doldurması zorunlu. Merkezi tercih ekranının açılması için öncelikle yerel yerleştirilme alanının doldurulması gerekli.

Yerel yerleştirme alanında en fazla 5 okul seçilebiliyor. 5 okuldan 3’ünün de kayıt bölgesinde olması gerekiyor. Ayrıca aynı okul türünden de (Anadolu, Fen, Meslek Lisesi vb.) en fazla 3 okul seçilebiliyor.

Merkezi Yerleştirme Nedir?

LGS sonucunda elde edilen puan ya da yüzdeler dilim doğrultusunda tercih yapılmasına imkân veren yerleştirmeye merkezi yerleştirme deniyor. Yerel yerleştirme ekranı doldurulduktan sonra merkezi yerleştirmede en fazla 10 tercih yapılabilir. Sınava girmeyen öğrencilerin merkezi sınavla öğrenci alan okullar için tercih yapma şansı bulunmuyor.

Pansiyonlu Okullar İçin Yerleştirme Nedir?

Hem sınava giren hem de girmeyen öğrencilerin tercihte bulunacağı pansiyonlu okullar aslında bir nevi yatılı okullar. Yerel ya da merkezi yerleştirme tercihlerinde herhangi bir okula yerleşemeyen öğrenciler pansiyonlu okullara yönlendirilebilir. Toplamda 5 pansiyonlu okul seçme imkânı bulunuyor.

LGS

MERKEZİ SINAV UYGULAMA TAKVİMİ

- Sınav Tarihi: **6 Haziran 2021**
- Merkezi Sınav başvurularına dair bilgiler, okul koordinatörleri tarafından YÖBİS üzerinden kontrol edilerek gerekli güncelleme işlemleri **14 Nisan 2021** tarihine kadar tamamlanacaktır.
- **Sınav Giriş Yeri**
27 Mayıs 2021 tarihinde e-Okul Veli Bilgilendirme Sisteminden İlan Edilecektir
- **Birinci oturumda**, 8'inci sınıf Türkçe, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ile Yabancı Dil, **ikinci oturumda** ise Matematik ve Fen Bilimleri derslerinden sorular yöneltilecektir.
- Öğrenciler, Merkezi Sınav Başvuru ve Uygulama Kılavuzu 2021'e <https://www.meb.gov.tr> internet adresinden ulaşabileceklerdir.
- **Sınav Başvurusu**
Başvurular merkezi olarak Bakanlık tarafından yapılacaktır. (Yurt dışında e-Okul sistemine kayıtlı olmayan öğrenciler hariç)
- Öğrencilerin, sınava katılımı **zorunlu değildir**.
- Öğrenciler, **05 Nisan 2021** tarihinden itibaren Merkezi Sınav başvurularına dair bilgilerini e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi üzerinden görebileceklerdir.
- **Sınav Saati**
Sınavın birinci oturumu **09.30'**da ve ikinci oturumu **11.30'**da başlayacaktır.
- Sınav, iki oturum hâlinde uygulanacak, çoktan seçmeli **90 soru** sorulacak ve aynı gün yapılacaktır.
- Birinci oturum, **50 soruluk sözel** alandan oluşacak ve süresi **75 dakika**; ikinci oturum ise **40 soruluk sayısal** alandan oluşacak ve süresi **80 dakika** olacaktır.
- Sınav Sonuçlarının İlanı
30 Haziran 2021

Geleceğinizi Nasıl Şekillendirmek İstediğinize Karar Verin

Lise tercihi nasıl yapılıyor, anlattık. Peki, lise tercihi yaparken nelere dikkat etmeli? Öncelikle göz önünde bulundurmanız gereken şey kesinlikle gelecek planlarınız. Örneğin bir doktor olmayı istiyorsanız ve puanınız yetiyorsa fen liselerini seçebilirsiniz. Eğer hayalinizdeki meslek bir yönetmen olmaksızın bu durumda sosyal bilimler liselerini tercih edebilirsiniz.

Bunun yanı sıra seçeceğiniz okulun eğitim kadrosu, üniversite sınavındaki başarısı, sosyal olanakları, dil eğitimindeki başarısı gibi kriterlerin de değerlendirilmesi doğru bir seçim için sağlıklı olacaktır.

Yüzdeler Dilim Doğrultusunda Tercih Yapın

Sınav sonucuyla elde ettiğiniz puan doğrultusunda değil, yüzdeler diliminize göre tercih yapmak daha sağlıklıdır. Çünkü okulların taban puanları yıllara göre değişikliğe uğrasa da yüzdeler dilimlerinde büyük farklılıklar olmuyor. Dolayısıyla yüzdeler dilim doğrultusunda tercihte bulunmak; daha sağlıklı, ayağı yere basan okul tercihleri yapmanız açısından oldukça önemlidir.

Öğrenci Başarısında Ailenin Rolü

İsmail POLAT

Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen

Eğitim ortamlarında öğrencinin akademik başarısını etkileyen birçok unsur vardır. Birçok eğitimci, zekânın başarılı olmak için yeterli olduğunu düşünse de, yan becerilerle desteklenmedikçe “zekâ işlenmemiş bir elmas gibidir” der.

Öğrencinin okul başarısında etkili dinleme becerisi, iç disiplin, verimli ders çalışma yöntemleri, moral, motivasyon, kişisel özellikler... vb. gibi etkenler önemli rol oynar. Bu etkenlerin desteklenmesinde anne baba olarak neler yapılabileceği konusunu iyi analiz etmek gerekir.

“Öğrencinin okul başarısında etkili dinleme becerisi, iç disiplin, verimli ders çalışma yöntemleri, moral, motivasyon, kişisel özellikler... vb. gibi etkenler önemli rol oynar.”

Başarı Getiren Bazı Özellikler:

1-Başarma isteği duymak (yapabilirim):

Zaman zaman farkında olmadan ya da çok iyi niyetlerle ebeveynler, çocuklarına yönelik bazı olumsuz tutumlarla onun kendine olan güvenini zedeleyebilmekte, kaygı düzeylerini arttırmakta, dolayısıyla sınavlara hazırlık sürecini olumsuz etkileyebilmektedir. Bu durum da öğrencinin başarma isteğini, hevesini ve motivasyonunu düşürebilmektedir. Hâlbuki başarıya ulaşabilmek için, çocuğun çalışmaya başlarken istek, heves ve şevk duyabilmesi gerekir. Çocuğunuzun akademik başarısı ile ilgili ona karşı olan yaklaşımlarınızı gözden geçirin. İşe yarıyorlar mı? Örneğin; daha çok “Çalış!” demeniz, daha çok çalışmasını sağlıyor mu?

Öğrencinin başarma isteğini, hevesini canlandırmak için, onun sınırlarına ve sorumluluklarına saygı duymak, başaracağına inanmak ve bu konuda ona güven vermek, ona karar verme fırsatı sunmak, yeterli başarıyı gösteremediğinde onu yargılamadan dinlemek ve bu sonucun nedenlerini araştırmak gerekir.

2-Hedef/hedefine emin adımlarla yürümek:

Her öğrencinin geleceği ve okumak istediği liseler ile ilgili hayalleri ve umutları olmalıdır. Ebeveynlere düşen görev ise, bu hayal ve umutları küçümsemeyen, yargılamadan dinlemek, bu hayal ve umutların gerçekçi olması yönünde onları desteklemek olmalıdır. Öğrenci kendisinin belirlediği ve ailesinin desteğini aldığı hedeflerine ulaşmak için daha istekli çalışır. Ancak, hedeflerin çocuğunun seviyesinin çok üstünde veya çok altında olmamasına dikkat edilmelidir.

Öğrenci kendisine hedef belirlerken ayakları yere basmalı, gözleri ise yükseklerde olmalıdır. Kendi seviyesinin çok üzerinde hedefler onun çaresizlik yaşamasına neden olurken, kendi seviyesinin çok altında kalan hedefler ise çalışma isteğinin azalmasına ve çalışmaya gereksinim duyulmamasına neden olur. Bir diğer önemli nokta ise neden bu hedefe ulaşmak istediğini bilmesidir. “Bu hedefe ulaşmayı neden istiyorum?”, “Benim için neden önemli?” sorularına cevap bulmasına, hayat tecrübeniz ve onunla ilgili gözlemlerinizi destek olabilirsiniz.

3-Sorumluluk duygusuna sahip olmak:

Bazı aileler de, çocuğun sorumluluğunu anne baba sürekli olarak kendi üzerlerine aldıklarında, çocukta “**sınırlar ve sorumlulukla ilgili bilinç**” gelişemez. Aşırı koruyucu ve denetleyici tutum içinde olan anne baba, özünde iyi niyetli olan bu yaklaşımlarıyla çocuğun kendi sorunlarına çözüm üretebilmesine ve de gelişmesine engel olmaktadır. Genellikle çocuğun ders çalışma süreçlerini kontrol altında tuttuklarından, çocuğun tek başına iş yapabilme becerisi gelişmez.

Bazı ailelerde de ise çocuğu aşırı serbest bırakma ve ona aşırı bağımsızlık verme eğilimi vardır. Bu tür ailelerde de çocukta sorumluluk duygusu gelişemez. Bu şekilde büyüyen çocuğa büyükleri tarafından rehberlik edilmediği için, karşılaştığı sorunlara doğru çözümler üretmekte zorlanır.

Bireyin kendi başarısından sorumlu olduğunu hissetmesi için yaptıkları çalışmaların başkalarının değil, kendi geleceği için önemli olduğunu farkında olması gerekir. Gençlerde sorumluluk bilinci oluşturabilmek için; yaş dönemine ve gelişim düzeyine uygun sorumluluklar vermek, kendi kararlarını verebilme konusunda desteklemek, aldıkları kararların sonuçlarını düşündürmek, değerlendirmek, etkili iletişim kurarak ve onu dinleyerek yanlışlarını görmesine, yanlışlarını kabul etmesine yardımcı olacak analiz gücünü kazandırmak gerekir.

Çocuğunuzun “BAŞARISIZ” olmasını istiyorsanız! Bunları Yapın:

1-Sonuca odaklı ödül yöntemi:

Anne babalar zaman zaman çocukları için yaptıkları fedakârlıkları dile getirerek istemeden de olsa, onları baskı altına alabilirler. Başarıya odaklı bu tür ilişkilerde, anne baba çocuğa "Ne kadar başarı, o kadar sevgi" mesajı vermektedir. Çocuğun özgüvenini ve kendine saygısını en çok zedeleyen nedenlerden biri de, bu tür anne-baba-çocuk ilişkisidir.

Başarıya koşullu sevgi, çocuğa yarar yerine zarar verir. Çocuk başarı düzeyi ne olursa olsun, anne babası tarafından “sevildiğini hissetmek” ister. Başarı düzeyinin yükseltilmesi gereken durumlarda, aileler okul ve öğretmenleri ile görüşmeli, bu konuda neler yapılabileceği, okul-aile işbirliği içerisinde değerlendirilmelidir.

2-Zeka üstü beklenti stratejisi:

Zaman zaman anne babalar çocuklarının özelliklerini kabul etmeyip, yüksek beklentiler içerisinde girebilmekte, çocuklarının sınırlarını aşırı zorlayabilmektedirler. Bu durum, çocuğun büyük bir baskı ve kaygı hissetmesine ve çaresizlik yaşamasına neden olur. Çocuğun özellikleri göz önünde bulundurularak beklentilerin belirlenmesi, çocuğun başarı gösterebilmesi için önemlidir. Anne babalar çocuklarının sınırlarını tanımaya, onların yetenek, ilgi ve değerlerini anlamaya çalışmalıdırlar.

3-Bireyi akran grupları ile karşılaştırma yöntemi:

Anne babalar genellikle çocuklarını ders çalışmaya ve başarılı olmaya teşvik etmek için onları başka arkadaşlarıyla “kıyaslama” yoluna giderler. Sizi başka anne babalar ile kıyasladığında “siz ne hissedersiniz?” bir düşünün. Ancak, çocuklar sürekli olarak eleştirilmeye, başka çocuklarla kıyaslanmaya başladıklarında, asıl hedeflenenin tam tersi olarak ders çalışmaktan biraz daha uzaklaşmaya başlarlar. Çocuğu kendi gerçekleri içinde değerlendirmek gerekir. Kıyaslamak yerine çocuğa inanıldığını hissettirmek çok daha sağlıklı sonuçlar doğurmaktadır.

4-Empati kurmama, sürekli eleştirme yöntemi:

Bir geçiş döneminde olan gençler, ergenlikle birlikte bir "değişim ve başkalaşım" sürecinden geçmektedirler. Bu hızlı büyüme ve değişime paralel olarak gençlerin, ilgileri de değişmektedir. Bu nedenle de, unutkanlık, dalgınlık, dikkatini yoğunlaştırmakta zorluk yaşayabilirler. Bu durumda en iyi yaklaşım tarzı, çocuğu/gençini anlamaya çalışmak, onunla empati kurmaktır. İmkânlar ölçüsünde çalışırken dikkatini dağıtan unsurları, çalışma alanından temizlemek konusunda onu teşvik etmek, çalışma ortamını “**kendi öğrenme stiline**” uygun olarak düzenlemesine izin vermek, yardımcı olacaktır.

5-Amaca hizmet etmeyen uzun süreli nasihatler:

Ebeveynlerin uzun süren nasihat ve temennileri, genellikle iletilmek istenilen mesajı iletmekte yetersiz kalır. Bazen iletilmek istenen mesajı, kısacık bir sözlü ifadeyle dile getirmek, uzun süreli konuşmalar ve öğütlerden çok daha etkili olabilmektedir. Sürekli tekrarlanan, öğüt görünümü ancak aslında söylenme şeklindeki cümleler kesinlikle etkili olmayacaktır. Çocuğunuz ya söylediklerinizi dinler gibi görünüp sizi geçiştirecektir ya da sizinle çatışacaktır. Onun gerçekten neyi duymaya ihtiyacı olduğunu hissetmeniz çok daha önemlidir.

Konuyu toparlayacak olursak kısaca şunu söyleyebiliriz; her durumda “**başarı**” çocuğun eseridir. Gerek anne babalar ve gerekse de öğretmenler bu yolculuklarında bazen kendilerine eşlik eden bazen de rehberlik eden kişilerdir.

Yaratıcı düşünme Becerisi

İsmail POLAT

Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen

Yaratıcılık Nedir?

Yaratıcılık kavramı çoğunlukla şu soruyu akıllara getirir. Yaratıcılık, doğuştan getirdiğimiz bir yeterlilik midir, yoksa sonradan kazanılıp geliştirilebilir mi? Dereceleri farklı olmakla birlikte merak, insanın doğuştan getirdiği bir özelliktir. 1 – 6 yaşları arası çocuklar, özerk ve girişimci bir büyüme gösterir. Eğer bu dönemde gelişim yolunda gidiyorsa, çocuk aynı zamanda merak ve sorgulama ile yaratıcı olabilmenin temellerini de atabilir. Biz ebeveynlere düşen görev ise onun öğrenme merakını, önce geriletmemek, sonrada hazırlanan çeşitli etkinliklerle geliştirmektir.

Her insan, yaratıcı düşünce ve hareketlere yatkın olarak doğar. Hatta zekâ geriliği ve öğrenme zorluğu olan çocuklarda bile “yaratıcı düşünce” gelişebilir. Bu yetenek sadece bazı kişilere özgü değildir. Genel olarak, zekâ ve yaratıcılık arasında pozitif bir bağlantı vardır ama bu, her zekâsı olan yaratıcı olur anlamına gelmez. Fakat yaratıcılığı yüksek olan insanlar, ortalama zekânın üzerindedir, diyebiliriz.

*“Her insan,
yaratıcı düşünce
ve hareketlere
yatkın olarak
doğar.”*

Yaratıcı Tutum ve Davranışların Özellikleri:

“Yaratıcı tutum ve davranışları” aşağıdaki başlıklar altında inceleyebiliriz.

1. Farklı olabilmek
2. Yargılamadan düşünmek
3. Esnek düşünebilmek
4. Çabuk düşünebilmek
5. Hayal gücünü kullanabilmek

1. Farklı olabilmek; Yaratıcılık, yenilik ve farklılık demektir. Bunu göze alabilmek her zaman kolay değildir. Riskleri de içerebilen yenilik ve farklılıklarla baş edebilmek için, özgüvene sahip olmak gerekir. Çünkü çoğu zaman yenilikler ve farklılıklar çevreden tepki alırlar. Buna birde iç engeller eklenirse, yaratıcı yeteneklerimiz olsa bile bunları geliştiremez ve kullanamayız.

2.Yargılamadan düşünmek; Yaratıcı insanın en önemli özelliklerinden birisi, düşünceleri yargılamadan, değerlendirmeden veya sonuçlandırmadan önce, akılda tutma, bekletme becerisidir. Mantığın, daha çalışma bitmeden devreye girmesi, yaratıcılığı engelleyebilir. Yani yaratıcı düşüncüyü oluştururken, mantığı ikinci sırada tutabilmek gerekir. Yeni düşüncelere yargılamadan, değerlendirmeden önce biriktirmek, sonuç almadan bekletmektir. Böylece yeni düşünceler, daha önceki bilgilerimizin baskısında, önyargısından kurtulabilir.

3. Esnek düşünebilmek; Yaratıcılık, olay ve kavramlar arasında yeni ilişkilerin kurulması demektir. Yaratıcı insanlar, düşünce ve inançlarında daha esneklerdir. Önceden belirlenmiş, kabul edilmiş veya bilinen ilişkiler yeni düşüncelere yol açmaz. Bu nedenle bu sınırların dışına çıkabildiğimiz ölçüde yaratıcı olabiliriz. Düşünce ve inançları katı olan insanlar, bunu başaramadıkları için yaratıcı olamazlar.

4. Çabuk düşünebilmek; Hızlı düşünebilmek yaratıcılığın vazgeçilmez özelliklerindedir. Çabuk düşünerek; daha çok düşünceye sahip olma, düşüncenin hızlı akışı, mantıksal baskıyı veya mantığa takılıp kalmayı önleyebilir, konuya odaklanmayı ve dağılmayı önler.

5. Hayal gücünü kullanabilmek; Genelde iki tür hayal kurarız. **Birincisi**, günlük yaşamın “gerçeklerinden” kaçmaya yarayan hayallerdir. Gerçek yaşamda arzu edip ulaşamadığımız başarı, ün, konum veya çevreye hayallerimizde ulaşmaya çalışırız. **İkinci grupta ise** gerçekten kaçmak değil, tam tersine gerçeği daha kolay anlayabilmek için kurduğumuz hayaller yer alır.

Bir işe başlar, önemli bir karar alır veya geleceğimizi planlarken ortaya çıkabilecek olasılıkları zihnimizde canlandırır, coşkulanır veya kaygılanırız. Benzer şekilde okuduğumuz veya işittiğimiz olayları zihnimizde yeniden yaratırız.

Yaratıcı Düşünme Becerisini Geliştirmek:

Düşünme beynimizin yaptığı bir etkinliktir. Öğrenmek, sorun çözme becerilerine sahip olmak, beynimizi geliştiren çalışmalardır. Algılamak, kavramak, gözlem yapmak, bellekte saklama becerilerini geliştirmek, sonuçlar çıkarmak, yorumlamak, yeni düşünceler üretmek, hem beynimizin daha etkin olmasını hem de yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir.

Bazı bilim adamları beynin öğrenme ile ilgili alt yapısının 12 yaşına kadar tamamlanması gerektiğini savunur. Yaratıcılığın bu fizyolojik yapısını yanında bir de duygusal yapısı vardır. Yenilikleri, farklıları yaratmayı istemek, yapabilirim duygusunu yaşamak ve artık bunu yaşam biçimine dönüştürmek için duygu olarak hazır olmak önemlidir. Bu da çocuğa kazandırılan “**yapabilirim**“ duygusu ile gerçekleşebilir. Bilim adamları yaratıcılığa, insanlara olağan olarak dağıtılmış bir özellik, bir yetenek, duygusal bir süreç ve sonuçta oluşturulan bir etkinlik olarak bakmaktadır.

Bilgiye ulaşma yolculuğunda ilgiyi, merakı sürdürebilme ve sonuçları değerlendirme, yorumlama ile yaratıcılık becerilerinin gelişimi arasındaki var olan heyecanlarını geliştirmek, yetişkinlerin ve eğitimcilerin görevleri arasında olmalıdır.

Bunun için bireye, düşüncelerinin değerli olduğunu hissettirmeyi, düşüncelerine saygı duymayı öğretmek, katı bir tutum yerine olabirlilik, esneklik gibi tutumlar içinde model olmak, başkalarının düşüncelerine başvurmak, farklı pencerelere ulaşma isteği içinde olmasını öğretebilmek... vb. konular için çocuğa farklı tutum ve davranışlar kazandırmak gerekir.

Yaratıcılığın Engelleri:

Mantıksal düşünceyi ön plana çıkarmak, akılcılığı baskın bir tarz olarak seçmek, risklerden kaçınmak yaratıcılığı önemli düzeyde etkiler. Ayrıca önyargı veya inançlar, isteklerimiz, beklentilerimiz, sorgulamadan değerlendirme alışkanlığı, bizi hep aynı noktalara yönlendirebilir ve diğer seçenekleri görmemizi engelleyebilir.

Anne-babalar, zaman zaman çocuktaki yaratıcılığın ortaya çıkmasını engelleyen tutumlar sergilerler. **Örneğin;** çocuğun oyunlarına karışmak ve onları kendi düşünceleri doğrultusunda yönlendirmek, çocuğun yaptığı çalışmalarını eleştirmek “doğrusu budur.” demek, çocuğun hayal dünyasıyla alay etmek, onu küçümsemek, çocuğun duygusunu anlamamak ve kabul edilmemiş duygusu yaşatmak, çocuğu hiç yeteneği olmayan veya ilgisini çekmeyen bir yöne zorlamak, bu konuda ona baskı yapmak, çocuğu yaptıklarından dolayı sürekli eleştirmek ve onu doğrular - yanlışlar dünyasına hapsetmek, çocuğu belli kalıplara sokmaya çalışmak... vb.

Ev Ortamı:

Yaratıcılık çocukluğun doğal özelliklerinden biridir. Evde ve okulda yaratıcılığın teşvik edilmesi, geliştirilmesi gerekir. Çünkü zamanımızda artık bilgiyi farklı kullanan ve böylece farklı bilgilere ulaşarak farklılıklar yaratanlar başarıyı yakalayabiliyorlar. Bilgi çağında bilgiyi yalnızca bilmek değil, farklı bir şekilde kullanabilenler, gelişim ve değişimi yakalayabilir. Yaratıcı öğrenme de evde başlar. Çocuklar başkalarını gözlemeyi, değer vermeyi ve ilişkilerinin sınırlarını kendi ana-babalarından öğrenirler. Ev ortamı ilk ve en güçlü eğitim kurumudur.

Yaratıcılık iletişim ile başlar. Aileler yaratıcılıklarını, aile içi sorunları çözmeye kullanarak, yıkıcı enerjilerini yaratıcı enerjiye dönüştürebilirler. Yaratıcı aileler, çocuklarının, aileye anlamlı katkılarda bulunmasını isterler. Ortak aile kararlarında çocuğun bakış açısının da bulunmasını sağlarlar. Çocuğun sesinin olmadığı ailelerde yaratıcı ifade gelişmez.

Neler Yapılabilir?

Eğitim, endüstri ve gelişen iş hayatı, artık yaratıcı bireyler yetiştirmeye ve onları bu konuda geliştiren programlar yapmaya yönelmiştir. Bu programlar, ev hayatında yapılacak küçük oyunlarla ve geliştirileceğiniz tutumlarla desteklenebilir.

Çocuklara yaratıcı düşünme öğretilir. Bunun için bilgiyi arama, bilgiye sahip olmanın önemi kavratılabilir. Bilgiyi arama yolculuğunun zevkli hale getirilmesi, çocukta, bu konu ile ilgili olumlu gelişmesini sağlar. **Ömeğin;** beyin fırtınası yöntemi bir farklıyı arama, hayal etme yöntemidir. Çocukların bu yöntemi biliyor ve kullanıyor olmaları onlara her zaman bir kolaylık sağlayacaktır.

Çocuklarda Akran Zorbalığı

Mehmet ÖZDEMİR

Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen

Çocuklarda Akran Zorbalığı ve Maruz Kalma

Çocuklar birbirine zorbalık yapar mı? Cevap kesinlikle evet. Her ne kadar çocuklara yakıştıramasak da yaşları küçük olan, kreş ve anaokulu öğrencileri de birbirine zorbalık ve bezdirme davranışlarında bulunabilirler. Küçük çocukları okul, park, okul servisi ve oyun alanı gibi yerlerde gözlemlediğimizde bunu açıkça görebiliriz. Bu durum son yıllarda dünyada sıkça görülmeye ve tartışılmaya başlayan evrensel bir sorundur.

Küçük yaşlarda daha çok fiziksel saldırılar şeklinde ve sözel olarak alay etme şeklinde kendini gösterirken, ortaokul ve lise yıllarında bu şiddet türü kendini sosyal, psikolojik ve hatta fiziksel şiddete bırakabilir.

Normal bir şakalaşma ve oyun dışında çocukların birbiri ile uğraşması çok rahatsız edici boyutlara ulaşabilir ve çocuklar birbirlerine karşı çok acımasız da olabilirler. Çoğunlukla da bunu basit bir oyun, şakalaşma olarak başlatırlar ve daha sonra dozajını arttırarak, daha da genişleterek devam ettirirler. Ancak ne yaptıklarının, ne tür sonuçlara yol açtıklarının fark etmezler. İşte bu nedenle bu konunun okullarda ve evlerde konuşularak çocukların bilgilendirilmesi ve farkındalık kazandırılması önemlidir.

Akran Zorbalığına Kimler Uğrar?

Akran zorbalığına uğrayanlar genellikle diğer bireylerden farklı olanlardır. Çocuklar birbirlerinin fiziksel özellikleri, isimleri, soyadları, konuşma biçimleriyle vs. alay edebilirler.

Fiziksel olarak diğer çocuklar kadar gelişmiş olmayan, biraz daha küçük, kısa ve cılız çocuklar kurban olabileceği gibi, biraz daha yaşlı büyük ve fiziksel gelişmesi normal çocuklar-

dan ileride olanlar da hedef alınabilir. Küçük çocuklar birbirlerinin dış görünüşünden, fiziksel özelliklerinden çok etkilenirler ve bunu mesele yapabilirler, görünüş açısından kendilerinden farklı olan çocukları kurban seçebilirler. Örneğin gözlüklü bir çocuğa “dört göz”, zayıf ve uzun bir çocuğa “leylek” gibi isimler takabilirler. Sınıfa yeni gelmiş, kullanılan dili çok iyi anlamayan göçmen ya da mülteci, çok çalışkan, kilolu, bakımlı - temiz, kirli - bakımsız, sarı ya da kızıl saçlı, engelli, çilleri olan ya da sivilceli gibi çocukları kurban olarak seçilebilirler.

Akran Zorbalığı Nasıl Ortaya Çıkar?

Zorbalık bireysel ya da grup halinde, oyun, eğlence gibi başlar ve giderek şiddetini arttırarak, dayanılmaz boyutlara ulaşabilir. Bazen de çocuklar tek başlarına yapamadıkları, yapamayacakları şeyleri başka çocuklarla birlikte yapabilirler. Sosyal psikolojide bu “sorumluluğun dağılması” olarak adlandırılır. Yani kendilerini yaptıkları şeylerden sorumlu hissetmezler. Zorbalık yapmak için birbirlerini cesaretlendirir ve provoke ederler.

Çocukların kendi aralarında yaptıkları tek bir seferlik alay etme, itişme ya da küçük kavgalar tek başına zorbalık sayılmaz ama kötü davranma kabul edilir. Zorbalık olabilmesi için tekrar etmesi ve süreklilik kazanması gerekir. Tabi ki, tek seferlik yaşanan bu olumsuz olaylara müdahale edilerek tekrarının engellenmesi ve doğru davranışların öğretilmesi gerekir.

Zorbalık, güç dengesizliklerinin olduğu durumlarda da ortaya çıkabilir. Bu fiziksel olarak daha güçlü olma olabildiği gibi, kültürel ya da ekonomik olarak daha iyi çevrelerden gelen çocuklar kendilerinden daha düşük düzeyde olan çocuklara zorbalık yapabilirler. Örneğin yaşı büyük ve daha kuvvetli olan çocuk ya da çocuklar hedeflerine aldıkları çocukları zorlayabilir. Buna benzer olaylar daha çok teneffüste ve okul bahçesinde olduğu içinde çoğu kez öğretmenler ve idareciler tarafından fark edilmeyebilir. Yine, sosyokültürel açıdan daha iyi çevreden gelen çocuklar daha az donanımlı olanları baskı altına alabilir ve üstü örtük gizil bir şiddet oluşturabilirler. Örneğin marka şiddeti yapma; eşyaların, okul araçlarının ya da kıyafetlerinin markasız “çakma” olduğunu söylenmesi gibi...

Zorbalığa Uğrayan Çocuk Ne Yapar ve Ne Tepkiler Verir?

Bir kere zorbalığa uğrayan çocuk uzun süre bunun ne olduğunu anlayamaz ve anlam veremez. Ancak belli bir zaman geçtikten sonra, örneğin bir dönem ya da bir yıl, ne yaşadığını ve neler olduğunu anlar. İlk etapta, utandığı için

yaşadıklarını öğretmenine ve anne babasına söyleyemez. Giderek mutsuzlaşıp depresif semptomlar geliştirir, karın ağrısı, boğaz ağrısı gibi şikayetler geliştirerek okula gitmek istemez. Gece uykusu sorunları yaşayabilir, ders notlarında düşmeler olur ve arkadaş çeviresinden soyutlanır.

Küçük çocuklar dil yetenekleri gelişmediği için ve soyut düşünemedikleri için yaşadıklarını kelimelerle anlatamazlar, ne olduğunu tam olarak anlayamazlar. O nedenle anne babaların çocuklarını yakından gözlemlemeleri, sorun olup olmadığını anlamak için konuşmaları, arkadaşlarıyla

ilişkilerini sormaları, çocukla ilgili gelen yorum ve şikayetleri dinleyerek evde sakin bir ortamda çocukla birlikte değerlendirmeleri, genel olarak çocuğu okulu ve arkadaşları hakkında konuşmaya cesaretlendirmeleri gerekir.

Çocuklar anne babalarının sözsüz davranışlarını okuyabilirler, panik yapmadan ve çocuğu kesinlikle suçlamadan çocuğa yaklaşmak gereklidir. Bazen öğretmenlerin tespit ve gözlemleri yetersiz olabilir. Durum yavaş yavaş ve farklı kaynaklardan bilgi alarak analiz edilmelidir çünkü bazı durumlarda ‘suçlu’ olarak adlandırılan çocuğun kendisi de ‘kurban’ olabilir. Bu tür çocuklar, kendilerini savunmak için saldırgan davranışlara yönelebilirler. Bu durumda zorbalık davranışının neden ve sonuçlarını belirlemek daha zorlaşabilir.

Aileler ve Toplum Ne Yapmalıdır?

Zorbalık sadece yapan ve yapılanı ilgilendirmez. Bu durum aileleri ve hatta tüm toplumu ilgilendirir. Öfke kontrolü tüm toplumda ele alınması gereken bir meseledir. Çocuklar, sokakta insanların birbirine bağırdığını, kurallara uyulmadığını gördükçe zorbalığa meyil etme riskleri artacaktır. Toplumun ve toplumun bir örneği olan ailenin zorba tutumları yüceltici söylem ve davranışlardan kaçınması, mağdurların hak ettiğini düşünmemeleri çocuklar için koruyucu olacaktır.

Çocuklar, evde anne ve babalarının birbirine bağırdığını, hakaret ettiğini, hatta vurduğunu ya da dövdüğünü görüyor olabilir. Ya da çocuk bakım veren ebeveynleri veya büyükleri tarafından dövülüyor ya da örneğin ufak sorunlarda bile kolayca eleştiriliyor, başarısızlıklarında küçümseyici aşağılayıcı söylemlere maruz kalıyorsa kendisinin de zayıf gördüğü bir çocuk karşısında incitici söylemlere, şiddete başvurması ya da başkaları tarafından benzer tutumlara maruz kalması ihtimali vardır. Toplumsal şiddet de gerek aile içi gerek çocuklar arası şiddeti arttırmaktadır.

Duygusal Zeka

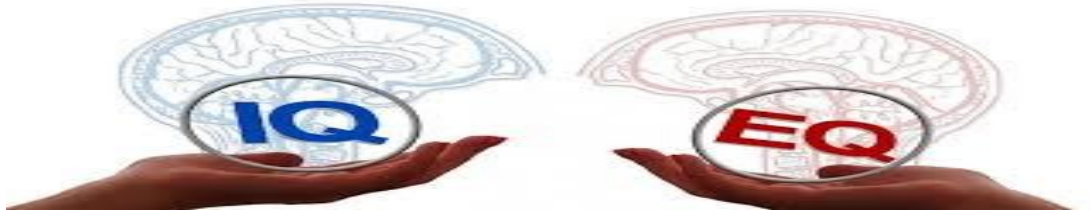
Mehmet ÖZDEMİR

Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen

Beyin, çok küçük yaşta hızla gelişir. Bu ilk yıllardaki gelişimin geleceğe etkisi oldukça büyüktür. Bu yıllarda sahip olunan deneyimler, ilişkiler, çocuğun duygusal gelişimini, öğrenme yeteneğini ve gelecekte nasıl bir insan olacağını kalıcı olarak etkiler.

Duygularımız, hayatımızın doğal bir parçasıdır. Tek başına duygulara sahip olmak yeterli değildir. Hayatımızın her alanında etkili ve önemli olan duygularımızı, akıllıca kullanabilmek gerekmektedir. Duygularımızı akıllıca kullanmak ve karşımızdaki kişinin duygularını anlayarak onları etkili bir biçimde kullanabilmeyi öğrenmek oldukça önemlidir.

Duygusal zeka; kendi duygularımızı anlamak ve pozitif olarak ifade edebilmek olduğu kadar, başkalarının da hislerini anlamak, önemsemek ve duyarlılık göstererek ihtiyaçlarına karşılık verebilmektir.

Duygusal zeka öğelerinin ilk öğrenildiği yer aile ortamıdır. Anne ve babanın davranışları, çocuğun duygusal yaşantısında derin ve kalıcı etkiler yaratır. Çocukların kendilerini anlamaları ve tanımaları, çevrelerinden gelen tepkilerle beslenir ve gelişir. Anne babanın çocuklarıyla kurdukları sıcak, güvenli, yakın ilişki ile çocuk, başkalarının kendi hislerine karşı nasıl tepki vereceğini, hisleri hakkında nasıl düşünmesi gerektiğini ve başkalarının duygularını nasıl okuyup ifade edeceğini öğrenir. Çocuklara özel zaman ayırmak, sevdiklerini ve önemsendiklerini belirtmek, onlarla iyi ilişkiler içinde olmak çocukların özgüvenlerini geliştirecek ve başkalarıyla da iyi ilişkiler içinde olmalarında etkili olacaktır. Aile içinde duygusal ihtiyaçlarına karşılık verilen, duyguları eleştiriye maruz kalmadan dinlenip anlaşılacak çocuklar anne ve babalarına güven duyacak ve bir sıkıntı olduğunda bunu rahatça paylaşıp yardım alabileceklerdir.

NEDEN? DUYGUSAL ZEKA!

Son yıllarda kuramlar içinde yıldızı en çok parlayan ‘Çoklu Zeka Kuramı’dır. Okullar başta olmak üzere formal eğitimin yapıldığı yerlerde çoklu zeka kuramı uygulanmaktadır. Akademik zekanın ön plana çıktığı bu uygulamalarda çoklu zekanın bir alt birimi olan sosyal ve içsel zekaya (Sözlü ve sözsüz iletişim kurma, paylaşma, kendini ifade etme, kendini başkalarının yerine koyma ve onları anlayabilme, kendi duygularını tanıma, anlamlandırma, kendini yönlendirme, idare etme, kendi adına düşünebilme ve karar verebilme, duygularını eksiksiz, olduğu gibi ifade etme) gereken önem verilmemektedir.

Empati ile dinlenen, duyguları önemsenmeyen, hisleri olduğu gibi kabul edilen çocuklar sadece bugün değil gelecekte de kendi hislerine güvenmeyi, duygularını kontrol edebilmeyi, insanlara empati ile yaklaşmayı ve günlük sorunlara çözüm bulmayı öğrenirler. Bu hayat boyu etkisini gösterecek kalıcı bir güçtür.

Duygusal zekanın öneminin fark edildiği günümüzde, duygusal zekayı geliştirmeye yönelik eğitim programları, çok erken yaşlardan itibaren okul öncesi eğitimin bir parçası olmaya başlamıştır.

Bu program neticesinde çocukların duygusal zekalarının 5 alt bileşeninde gelişim göstermeleri hedeflenmektedir. Bunlar:

1. Kendini Tanıma (Özbilinç)

Kişinin sadece çevresiyle değil benliğiyle ilgili olan gerçeklikleri kavrayıp yorumlamasına öz bilinç denir. Öz bilinç algılamak ve anlamaktan çok farkındalık anlamına gelir. Farkındalık ile kişi, eylemlerinin, sözlerinin ve düşüncelerinin derinlemesine analizini yapar.

Öz bilinç kısaca bireyin ruh halinin ve o ruh hali hakkındaki düşüncelerinin farkında olabilmesidir. Öz bilinçli birey, duygusal hayatı hakkında belli bir anlayışa sahiptir.

2. Duyguları Yönetebilme (Özdenetim)

Daha önemli bir amaca erişebilmek için kişinin tepkilerini, davranışlarını ya da başka amaca yönelme eğilimini denetleyip sınırlaması, kendi kendini denetleme ve duyguları dengeli ve uyumlu bir biçimde ortaya koyabilmektir.

3. Motivasyon

Motivasyon kelimesinin sözlük anlamı güdülenme olarak açıklanır. Motivasyon, davranışlarımıza enerji veren ve harekete geçmenizi sağlayan güçtür; bu güç sayesinde etkilenecek bir amaç doğrultusunda harekete geçmeye istekli hale geliriz. Motivasyon, insana dair birçok şeyi kapsayan (ihtiyaçlar, istekler vs) genel bir kavramdır. Bu kavramlardan bazıları fizyolojik olabilirken bazıları ise soyut kavramlardır.

4. Başkalarının Duygularını Anlayabilme (Empati)

Kişinin karşısındaki bireylerin duygu ve düşüncelerini sözlü veya sözsüz iletişimle anlayabilme, ihtiyacı olan kişilere duygusal anlamda destek olabilme ve başkalarının duyguları/davranışları arasındaki bağlantıyı kurabilme becerisidir. Empati becerisine sahip bireyler, başkalarının bakış açılarını kavrayabilen iyi bir dinleyici olmanın yanı sıra, dile getirilemeyen duyguları da sezebilen, ne zaman, nerede ve ne kadar konuşmaları gerektiğini bilen ve kendilerini başkalarının yerine koyarak onları anlayabilen bireylerdir.

5. Sosyal Beceriler

Sosyal beceriler, bireylerin karşılıklı ilişkilerini etkili bir şekilde yönetebilme becerisi olarak tanımlanabilmektedir. Bu bir anlamda diğer duygusal zeka yeteneklerinin bir sonucudur. Zira kendi duygu ve düşüncelerini bilen ve aynı zamanda başkalarının duygularını da anlayabilen bireyler, insan ilişkilerinde de başarılı olan bireylerdir.

Bu uygulamalarla çocuklarımızın kendilerini daha rahat ifade edebilen, diğerlerinin duygularını daha iyi tanıyabilen ve yanıt verebilen, insanlarla iletişim kurmada başarılı ve kendi adına düşünüp karar verebilen bireyler olmaları hedeflenmektedir.

Daha önemli bir amaca erişebilmek için kişinin tepkilerini, davranışlarını ya da başka amaca yönelme eğilimini denetleyip sınırlaması, kendi kendini denetleme ve duyguları dengeli ve uyumlu bir biçimde ortaya koyabilmektir.

Duygusal Zekanın Yaşamımıza Etkisi

Her birimiz, yaptığımız işlerden bağımsız olarak, birçok kişiyle iletişim halindeyiz. Kendi duygularınızı anlama, bunların farkında olma ve bu duyguların diğerleriyle iletişimlerinizi ve davranışlarınızı nasıl etkilediğini bilme kapasiteniz, sizin “insan” ilişkilerinizi geliştirecek ve daha tatmin ve başarılı olmanıza destek olacaktır.

Duygusal zeka, duyguların size karşı değil sizin için çalışmasını sağlar.

Anne-Babalara Çocukların Duygusal Zekalarını geliştirebilmeleri İçin Bazı Öneriler

- 1-Çocuklarınıza duygularını keşfetmeleri ve ifade etmeleri konusunda teşvik edin ve model olun.
 - 2-Net kurallar ve sınırlar oluşturun ve bunlara bağlı kalın. Çocuğunuz uymadığında önce onu uyarın, bu onun kendi özdenetimini kazanmasına yardımcı olur (mümkün olduğunca Tv, Pc, Tablet gibi uygulamalardan uzak tutun).
 - 3-Çocuklara empati yapmalarını öğretmek için sosyal sorumluluk projeleri konusunda bilgi verebilir, birlikte katılabilirsiniz. Böylece onlara duyarlı olmayı öğretebilir ve yardımsever olmaya teşvik edebilirsiniz.
 - 4-Dürüstlüğün önemini vurgulayan sohbetler yapıp bu konuda örnek hikayeleri paylaşabilirsiniz.
 - 5-Ailede ortak sorunlar yaşandığında çözüm üretme konusunda onların da fikirlerini sorun. Kendi düşüncelerini ifade etmelerine izin verin.
 - 6-Kendi problemlerini çözmeleri konusunda yardımcı olun, alternatif çözümler üretmeleri konusunda destekleyin. Sorunları onların yerine siz çözmezin.
 - 7-Okul içindeki ve dışındaki sosyal faaliyetlere katılmaları konusunda yüreklendirin. Çocuğunuzun arkadaş edinmesi için yaşına uygun fırsatlar oluşturmak önemlidir. Sorun çözme becerilerini geliştirmenin en iyi yolu haftalık aile toplantıları ayarlamaktır.
 - 8-Çocukların hata yapmalarına izin verin, böylece sonuçlarına katlanmayı öğrenebilirler. Hata yaptıklarında özür dilemeyi öğretin. Siz de hatalarınızı paylaşın ve yeri gelince özür dilemekten kaçınmayın.
 - 9-Çocuğunuzla birlikte zaman geçirin ve bunu karşılıklı memnun olunan bir sürece dönüştürün. Fiziksel teması ihmal etmeyin. Herkesin kucaklanmaya ihtiyacı vardır. Kabul, sevecenlik ve şefkat duygularını çocuklar yaşayarak ve hissederek öğrenir.
 - 10-Çocuklarınızı kendilerine uygun hobiler bulmaya teşvik edin. Devam etmeleri konusunda destekleyip sebat etmeyi öğretin. (Ama kurstan kursa koşan ve hafta sonu faaliyetlerine boğulan bir programdan da kaçının).
 - 11-Çocuklarımızla işbirliğine dayanan süreçleri paylaşın. Çocuklara işbirliğine dayalı oyunlar öğretmek, başarının grup sürecinin bir parçası olduğunu anlamalarını sağlar. Rekabete dayalı bir dünya ile başa çıkmalarına temel oluşturur.
 - 12-Olumsuz duygularını nasıl kontrol edebileceklerini öğretin. Öfke, kızgınlık gibi duygular normal duygulardır, sadece nasıl ifade edildikleri önemlidir.
 - 13-Çocuklarla ilişki tarzında daha iyimser olmak önemlidir. Çocuklar anne-babalarını gözlemleyerek kendi davranış modellerini geliştirirler. Kötümser olma eğilimi günümüzde önceki nesillere göre artış göstermektedir. Bunun en büyük riski çocukları depresyona yatkın hale getirmesidir.
- Unutmayın duygusal zekaya sahip bir çocuk yetiştirmenin en önemli şartı birlikte geçirilen zamandır. Aynı zamanda, yoğun bir hayat temposu içindeyken, çocuklarımızla oyun oynamak ve onlara öykü okumak gibi etkinliklere zaman ayırarak onlara “bizim için ne kadar değerli oldukları” mesajını da vermiş oluyoruz.

Mesleki Rehberlik

Orhan KORKMAZ

Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen

Mesleki Rehberlik ve Yönlendirme

İnsanlar yaşamlarının her aşamasında kendileriyle ilgili pek çok karar verir. Kararların isabetli olabilmesi için bireyin, çevre koşullarıyla ve kendisiyle ilgili doğru ve ayrıntılı bilgiye sahip olması gerekir.

Bireyler, özellikle gelişme döneminde kendilerine “Ben kimim, ne olmak istiyorum, nasıl davranmalıyım, hayat tarzım nasıl olmalıdır?” şeklinde sorular yöneltirler ve bu sorulara cevap ararlar. Bu tür sorulara verilen cevaplar doğrultusunda bireylerin gelecekları şekillenir.

Meslek, kişinin sadece kendisinin değil, başkalarının da yararlanacağı ve karşılığında kazanç elde edeceği bir faaliyettir. Bu hizmet ve üretim faaliyetleri için meslekî eğitim gereklidir.

Gençler, temel eğitimi bitirdikten sonra meslek veya eğitim alanını seçme durumu ile karşılaşmaktadır. Bu nedenle öğrenci ve velilerin eğitim alanlarıyla ilgili bilgiye sahip olmaları gerekmektedir.

Meslek seçimiyle ilgili karar verme aşamasında bilinçli davranılmalıdır. Birey kendi ilgi, yetenek ve kişilik özelliklerine uygun mesleği seçerse işinde başarılı, mutlu, yaratıcı ve üretici olabilir. Uygun mesleği seçmek ve meslekte ilerlemek için kişinin kendisini tanıması ve meslekler hakkında bilgi sahibi olması temel koşuldur.

Mesleki Rehberlik Sürecinin Temel Aşamaları

Mesleki rehberlik sürecinin temel aşamaları nelerdir? Mesleki rehberlikte öğrencileri tanıma, mesleklerin incelenmesi hakkında bilgi.

Mesleki Rehberlik Sürecinin Temel Aşamaları

Mesleki rehberlik çalışmaları şu üç aşama etrafında toplanır;

1. Öğrencileri tanıma
2. Mesleklerin incelenmesi
3. Bireyin kişisel nitelikleri ile mesleklerin gerektirdiği özellikler arasında bağlantı kurma

1. Mesleki Rehberlikte Öğrencileri Tanıma

Bireyin kendisine uygun bir meslek seçmesi öncelikle kendisini doğru tanıması, anlaması ve kabul etmesiyle mümkün olabilir. Kendisini tanıyan, anlayan, yetersizlikleri ve sınırlılıklarıyla olduğu gibi kabul eden kişi gerçekçi meslek seçimleri yapacaktır. Bu nedenler mesleki rehberlikte bireyin türlü yönlerinden incelenmesi gerekir, birkaç nitelik esas alınarak bireyin bir mesleğe yönelmesi doğru değildir.

Bireyin incelenmesi gereken yönleri arasında; kişilik özellikleri, yetenekleri, cinsiyeti, ilgileri, akademik başarısı, ailenin sosyal-ekonomik düzeyi vb. özellikler gösterilmektedir.

2. Mesleki Rehberlikte Mesleklerin İncelenmesi

Mesleklerin incelenmesi ve meslekler hakkında bilgilerin bireye verilmesi oldukça kapsamlı ve çeşitli tekniklerin kullanılmasını gerektiren sürekli bir işittir.

Humphreys ve arkadaşlarının çalışmalarından yararlanarak mesleklerin incelenmesinde cevaplandırılması gereken sorular şöyle sıralanabilir;

- a. Mesleğin esasını oluşturan işin özelliği nelerdir?
- b. Meslekte hangi yetenekler gereklidir?
- c. Mesleğin gerektirdiği eğitim düzeyi nedir?
- d. Mesleğe giriş koşulları nelerdir?
- e. Mesleğe giriş için belirli bir sınıflama var mıdır?
- f. Çalışma koşulları nelerdir?
- g. Meslekte personel ihtiyacı ve personel alma eğilimi nedir?
- h. Mesleğin gelir durumu nasıldır?
- i. Meslek genel olarak yaşam boyu sürecek bir meslek niteliğinde midir?

3. Bireyin Kişisel Nitelikleri ile Mesleklerin Gerektirdiği Özellikler Arasında Bağlantı Kurma

Bireyin kişisel özellikleri ile mesleklerin özellikleri arasında bir ilişki kurma ve bireye uygun meslekleri ortaya çıkarma, bir seçim yapma ve karar verme sürecidir; ama karar alma sorumluluğunun bireyin kendisinde olduğu unutulmamalıdır.

Kişiliğin sosyal etkileşime bağlı olarak gelişen bir süreç olması, öte yandan yine her an değişen mesleklerin özellikleri arasında ilişki kurmayı zorlaştıracaktır.

Bireyin özellikleri ile mesleklerin özelliklerinin bire bir örtüşmesi beklenemez. Benzerliklere göre seçilebilecek meslekler çok sayıda da olabilir, bu durumda bireyin karar vermesi zorlaşır ve birey zamana ihtiyaç duyabilir.

Öfke KONTROLÜ

Orhan KORKMAZ

Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen

Öfke normal ve sağlıklı bir duygudur ve her insan öfke duygusunu yaşar. Öfke kontrolden çıkıp da yıkıcı hale dönüşmediği sürece bir problem olarak nitelendirilemez. Kişi öfkesini bastırmakta veya kontrol etmekte zorlanıyor, bu durum okul, iş yaşamını, kişisel ilişkilerini olumsuz yönde etkilemeye başlamış ise bu alanda bir uzman desteğinin alınması oldukça önemlidir.

Kontrol altına alınamayan öfke giderek artar ve başkalarına zarar verebilecek, farkında olmadan kontrolden çıkabilecek bir duruma sürüklenebilir. Öfke kontrol problemi yaşayan kişilerin kendilerine zarar verme eğilimleri de vardır. Öfkeden kapı, duvar veya cama yumruk atma, objeleri kırma, eşyaları tekmeleme aşırı sesini yükseltme, kendini ve dişlerini sıkma gibi davranışlar sergileyebilirler.

Öfke Kontrolsüzlüğünün Sebepleri Nelerdir

Öfkeyi bedensel olarak, şiddet veya bir şeye zarar verme olarak dışsallaştırmak aslında sözel ve duygusal olarak yeterince iyi ifade edememekten kaynaklanır.

Kişi duygularını, düşüncelerini yeterince açık ifade edemediğinde, karşısında otorite figürlerinin olması veya karşısında kendini ifade etmesine engel olan biri bulunduğu veya öfkeyi kendine yönlendirdiğinde içe atılan öfke bir süre sonra kişinin kendine veya başkasına yönlendirdiği öfke olarak da dışsallaştırılabilir.

Bastırılan öfke dışarıya çıkarken daha güçlü ve yıkıcı olarak kendini gösterebilir, yön değiştirip aslında öfkelenilen kişiye değil başka bir durum veya kişiye yönlendirilebilir.

Aşırı otoriter anne ve babaların çocukları, çocuğun kendini gerçekleştirme ve ifade etmesine fırsat tanınmayan ailelerin çocuklarının ileriki yaşlarda öfke kontrol sorunu yaşanma oranları oldukça fazladır. Aile içi şiddet gören ve şiddete şahit olan bireylerin bu sorunu yaşama sıklığı daha fazladır.

Öfke kontrolsüzlüğü, doğal bir afet veya kazalar, kayıplar, travmatik yaşantılar gibi durumların arkasından daha belirgin olabilmekte veya birden ortaya çıkabilmektedir.

Kişinin yetiştiği çevre ve öfke karşısında nasıl bir tutum izlendiği ile ilgili öğrendikleri, ileriki yaşlarda kendi ifade biçimlerini geliştirmesinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Aile içinde iletişimin güçlü olması, öfkenin veya sorunların konuşulması, diğer aile bireyleri ile paylaşılması, her bireyin söz hakkının olduğu ailelerin bireyleri bu sorunu daha nadir yaşamaktadır.

ÖFKE YÖNETİMİ NEDİR?

Öfke yönetiminin amacı, kızgınlığın ve öfkenin yol açtığı duygusal ve bedensel tepkileri azaltabilmektir. Kızgınlığa yol açan insanları, olayları yok etmek onları değiştirmek çözüm değildir. Mutlaka sizi kızdıran başka kişi veya durumlar ortaya çıkacaktır.

Yapabilecek şey bu insanlar ya da olaylar karşısında gösterilen içsel ve dışsal tepkiler kontrol edebilmek, onları yapıcı bir şekilde yönetebilmektir. Doğru şekilde ve doğru yere yönlenen öfke sizi hafifletir, daha sakin hissetmenizi sağlar.

Sadece öfkenin ifade edilmesi ve dışarı çıkması değil, aynı zamanda öfkenin kaynağının keşfedilmesi, geçmiş yaşantılarla ilgili bağlarının açığa çıkması ve bu noktaların üzerinde durulması da öfkeyi kontrol altına almayı sağlayacaktır.

Eğer zaman zaman kontrolü kaybettiğinizi hissederseniz bir psikologtan yardım isteyebilir, öfke yönetimi üzerine çalışabilirsiniz.

Kızgınlık ve öfke doğru bir biçimde ifade edilemezse, bir süre sonra bu duygu kişinin kendisine döner ve yüksek tansiyon, psikosomatik rahatsızlıklar (ülserler, allerjiler vb.) ya da depresyon gibi sorunlara yol açabilir.

ÖFKENİZİ KONTROL ETMEK İÇİN HANGİ YÖNTEMLER İŞE YARAR?

- Gevşeme: Derin nefes alıp verme
- Kendini telkin etme: “Sakin ol” , “ Duygunu ifade et” şeklinde telkinler
- Düşünceleri değiştirme: Öfkeli insanlar düşüncelerini küfrederek, bağırıp çağırarak ifade etme eğilimindedirler. Öfkenin her zaman bu şekilde ifade edilmediği, farklı yöntemleri de olduğunu bilmek, duygularını ifadeye yönelmek.
- Olumluya odaklanma: “Herşey mahvoldu!”, “Yine öfkemi kontrol edemeyeceğim” gibi düşüncelerden uzaklaşıp olumlu-yu düşünmek, bunu aşabileceğinize güvenmek
- Öfkenin altındaki duyguyu keşfetmek : Kendinize söylediğiniz “Öfkeleniyorum çünkü...” ile başlayan cümleler ile anlaşmadığımız için mi, kendinizi ifade edemediğiniz için mi öfke duyduğunuzu keşfetmek faydalı olacaktır.
- Problemi çözme: Durumu değiştirip değiştiremeyeceğimizi araştırmaktır. Değiştirebileceğimiz bir şeyse çözüm yolları araştırılabilir.
- Daha iyi iletişim: Öfkeli insanlar genellikle düşünmeden yargılama ve bu yargıları yönünde davranma eğilimindedirler. Daha iyi iletişim önyargıları ortadan kaldıracaktır.

Mizah: Mizah, çeşitli yollarla öfkenizin yoğunluğunun azalmasına yardımcı olabilir. Herşeyden önce daha dengeli bir bakış açısı sağlar. Çünkü mizah sırasında yaşanan duygularla, öfkenin bir arada bulunması mümkün değildir. İçinde bulunduğu durumun komik taraflarına odaklanabilir, ağızınızda bir hakaret çıkacaksa bu durumla ilgili bir karikatürü zihninizde canlandırabilirsiniz.

Mizah kullanırken iki noktada çok dikkatli olmak gerekir.

Öncelikle mizah kullanmanın, sorunlarınızı gülerек geçiştirmek demek olmadığını, tersine onlarla yapıcı bir şekilde yüzleşebilmeniz demek olduğunu bilmelisiniz.

İkincisi de mizah kullanayım derken, alaycı ve aşağılayıcı mizaha başvurmaktan kaçınmalısınız. Çünkü bu da sağlıksız öfke ifadesinin bir başka yoludur.

Engelli Çocuk Aile İlişkisi

İbrahim Kürşat YALÇINKAYA

Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen

Her anne baba dünyaya gelecek çocuğu için heyecan duyar, onu kucağına alacağı günü merakla bekler. Sağlıklı bir çocuk dünyaya getirmek için dualar edilir. Doğacak çocuk için hayaller kurulur, geleceği, eğitimi ile ilgili planlar yapılır.

Doğum zamanı geldiğinde sağlıklı bir çocuk kucağına almayı bekleyen anne baba, engelli bir çocuk ile karşılaştığında ilk şoku yaşar. Engelli bir bebeğin doğması anne baba için ilk etapta travmanın yaşandığı bir zaman dilimidir. Kabul edilmesi zor olan bu duruma anne baba yavaş yavaş alışmaya başlar. Çocuk engelli de olsa anne baba için normal bir çocuk kadar değerlidir. İlk etapta acıma ve şefkat duygusuyla bebeğine yaklaşan anne baba daha sonra bebeğini her haliyle kabul edip, koşulsuz sevgisine devam eder.

Bazen de engellilik durumu doğumdan sonra çeşitli sebeplerle oluşabilmektedir. Ya da çocukta bir engelin olduğu doğumdan sonra akranlarının gelişiminden anlamlı derecede farklılık göstermesi sonucunda anlaşılabilir.

Engellilik değişmeyen, yaşam boyu kalıcı olan bir durumdur. Bazı aileler bu aşamada tükenme noktasına gelebilirler. Toplum olarak bu insanlara daima destek olmalı onların rahatlatılmasına vesile olmalıyız.

Engelli Bireylerin Topluma Kazandırılması

Engelli ailelerin en büyük beklentisi engelli evlatlarını topluma kazandırmak, onların da kendi yaşamlarını bir nebze de olsa kendilerinin idame etmesine yardımcı olmaktır. Engelli çocuğu olan ebeveynlerin en büyük kaygısı “Bize bir şey olsa bu çocuğum ne yapar, nasıl yaşar, ona kim bakar?” düşüncesidir. Bu kaygının önüne geçmek, bu bireylerin eğitim almasını sağlayarak özelliklerine uygun meslek edinmeleriyle mümkündür.

Engelli çocukların topluma kazandırılmasında ve kendilerine yeter bir hale gelmesinde en büyük engel eğitimden mahrum bırakılmalarıdır. Uygun eğitim ile meslek sahibi olduklarında toplum için faydalı bir şeyler yapabilir duruma gelebilirler. Çalışarak kendi paralarını kazanabilirler.

Engelli Bir Çocuğa Sahip Olan Anne Babalar Nelere Dikkat Etmeli

Engelli çocukların eğitiminde en önemli etken aileleridir. Ailenin bu konuda bilinçlendirilmesi genellikle göz ardı edilen bir konudur. Ailenin engelli bir çocuğa karşı yaklaşımı nasıl olmalıdır sorusunun cevabı oldukça önemlidir.

- Aile çocuğunu olduğu gibi kabullenerek onu kucaklamalı ve kuşatmalıdır.
- Çocuğun durumunu erken gözlemleyip, doktor kontrolleri zamanında yapılmalıdır.
- Erken tanı engellilik oranının ilerlememesi ve eğitimine erken başlanması açısından çok önemlidir.
- Çocuk için önerilen gerekli eğitime başvurulmalı, eğitime düzenli olarak devam edilmeli. Ailelerin pek çoğu yararlı olmuyor gerekçesi ile eğitimi yarıda kesmektedirler. Burada sabır çok önemlidir. Eğitimin sonuçları uzun vadede ortaya çıkar. Eğitimin bir süreç olduğu unutulmamalıdır.
- Verilen egzersizler ve ödevler doğru bir şekilde yaptırılmalıdır.
- Engelli çocuklara her zaman aynı sabırla yaklaşılmalıdır. Çocuğa karşı kızgın, öfkeli davranışlar gösterilmemeli, asla şiddete başvurulmamalıdır.
- Çocuklar eve hapsedilmemeli, günlük olarak mutlaka gezdirilip hava aldırılmalıdır.
- Bakım sadece çocuğu yedirmek, giydirmek, temizlemek değildir. Çocuğa etkinlikler için zaman harcanmalı, ona sevgiyle yaklaşılmalıdır. Onların da sevgiye ihtiyaçları olduğu asla unutulmamalıdır.

Engelli Ünlüler

Mehmet KÖSE

Özel Eğitim Öğretmeni

Ludwig Van Beethoven

Beethoven 47 yaşında işitme problemleri yaşamaya başlamış ve 1817'de tamamen sağır olmuştur. Bu dönemden sonraki engeli müzik yaşamını hiçbir şekilde etkilememiştir ve 9. senfoniye işitme yetisini tamamen kaybettikten sonra bestelemiştir.

Eşref Armağan

1953 İstanbul doğumlu olan Eşref Armağan görme engelli olmasına rağmen birbirinden güzel resimler ile ressamlıkta ün yapmış ve bilim ve tıp dünyasının ilgisi ile ilgi çekmiştir.

Harvard Üniversitesi hocaları MR cihazında kendisini incelemiş ve "gören insan göreyerek görmeyen de dokunarak işiterek resimler yapar" sonucuna varmışlardır. Burada azmin ne kadar

önemli olduğu ortaya çıkmıştır.

Aşık Veysel Şatıroğlu

1894 yılında Sivas Sivrialan Köyünde dünyaya gelmiş ve 6 yaşından sonra çiçek hastalığından görme engelli olmuştur ve babasının oyalansın diye aldığı sazı ile avunurken okuduğu şiirler ile ülkemizin en ünlü halk ozanlarından biri olmuştur. Cumhuriyet Tarihimizin en ünlü halk ozanlarından birisi olan Şatıroğlu toprak, tabiat doğa üzerine şiirler yazmıştır.

Köy okullarında ve köy enstitülerinde türkü muallimliği de yapan Şatıroğlu 1973 yılında aramızdan ayrılmıştır.

Marlee Matlin

Sağ kulağı hiç duymayan, sol kulağı ise 18'ine geldiğinde % 80 oranında işitme kaybı yaşayan ünlü oyuncu hayat küsmeyip oyunculuğa devam etti. 2002'de Altın Küre ödülüne layık görüldü.

Film Önerisi

Yunus YAŞAR

Özel Eğitim Öğretmeni

Temple Grandin

Otizm konusunda ilk akla gelen filmlerden birisi olan **Temple Grandin** 2010'da vizyona girmiş bir ABD yapımı dram filmidir. Mick Jackson'ın yönetmenliğini yaptığı bu film gerçek bir hikayeden esinlenmiştir. Bu yanı ile ayrıca bir biyografi filmi olarak adlandırılmaktadır. Bu özelliklerinin yanı sıra film 8,7 gibi oldukça yüksek bir IMDB puanına sahiptir. Günümüzde özellikle eğitimcilere ve öğrencilere önerilen bu film otizm farkındalığına oldukça yararlı olmaktadır. Otizm farkındalığı ne yazık ki gereken değeri görmemektedir.

“Otistik bireyler diğerlerinden sadece farklıdır, asla eksik değildirler.”

Otistik bireylerin ve ailelerin genel sorunları otizm ile ilgili olmaktan çok diğer insanların bakış açılarından kaynaklanmaktadır. Bu konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan bireyler otistik bireyler ile dalga geçebilmekte hatta onları dışlayabilmektedirler. Otistik bireyler özellikle ilk okul çağlarında akran zorbalığı sonucu okula gitmek istemeyebiliyorlar. Bu durum otistik bireylerin eğitim hayatını oldukça etkilemekte hatta hayatının diğer alanlarında da özgüvenlerini zedeleyebilmektedir. Bu konu hakkında öncelikle yapılması gereken insanlara otizmin ne olduğunu hatta ne olmadığını açıklamaktır. **Temple Grandin** filmi otizmi çok iyi açıklamaktadır. Otizmin bir eksiklik veya yetersizlik değil sadece bir farklılık olduğunu ve otistik bireylerin neler başarabileceğini insanlara göstermektedir.

Temple Grandin Kimdir?

1947 yılında Boston'da dünyaya gelen Temple Grandin 4 yaşına kadar hiç konuşmadığı için doktora götürülmüştür. Otizm tanısı alan Temple'in bir bakımevine yatırılması önerilmesine rağmen annesi vazgeçmemiştir ve onun hayatta çok güzel yerlere gelmesini hedeflemiştir. Bu çabalamalar sayesinde imkansız denilen her şeyi başaran Temple adını dünyaya duyurmuştur.

Önce ilk okulu daha sonra orta öğretimi bitiren Temple daha sonra yatılı bir okula kayıt olmuştur. Daha sonra Franklin Pierce Üniversitesi Psikoloji bölümünü kazanmıştır. Üniversiteden mezun olduktan sonra Arizona State Üniversitesinde yüksek lisans ve Illinois at Urbana-Champaign Üniversitesi'nde doktora yapmıştır.

Halen dünya genelinde hayvan hakları ve otizm hakkında seminerler vermektedir. Ayrıca **Temple Grandin**'in yazmış olduğu birçok kitap bulunmaktadır. Öne çıkanlardan bazıları The Autistic Brain: Thinking Across The Spectrum, Animals in Translation ve Resimlerle Düşünmek kitaplarıdır.

İnsanların Otizme Bakış Açısı

Bu film gerçek bir hikayeden esinlenilmiştir. Yani gerçek hayatta Temple Grandin vardır ve tüm bunları başarmıştır. Filmde de sık sık karşımıza çıkan sorun ise otistik bireylerin bir şeyleri başarmasının önündeki en büyük engel diğer insanlardır.

Otistik bireyler diğer insanlardan eksik değildirler hatta bazı konularda daha üstün yeteneklere sahip olabilmektedirler. Fakat insanlar otistik bireylerin farklılıkları yüzünden onları aşağılamakta ve bir kalıba sokmaktadırlar. Onların bir şeyleri başarabileceklerine inanmamaları yüzünden otistik bireylerin özgüvenleri sarsılmaktadır. Bu film 1970'leri konu alsada günümüzde de bu sorunlar hala görülmektedir.

Otistik bireylerin ailelerine danışıldığında yaşanan en büyük zorluk insanların otistik bireyleri okullarında veya diğer alanlarda kendi çocuklarından uzak tutmak istemeleridir. Bu durum hem çocuk için hem de ailesi için oldukça yıpratıcı ve aşağılayıcıdır. Bu sebeple aileler çocuklarının eğitimini kendileri üstlenip okuldan alabilmektedir. Bu büyük bir sorun teşkil etmektedir. Çünkü hem otistik bireyin eğitim hakkı elinden alınmış olmaktadır hem de diğer çocuklar farklılıkların hoş görülmesini öğrenememektedir.

Bu çocuklar büyüyüp yetişkin olduğunda toplum ahlakı oldukça zarar görmüş olacaktır. Çünkü insanlar diğer insanların farklılıklarını görüp saygı duymayı öğrenememektedir. Aslında bu durum günümüzde görülen birçok sorunun altında yatan sebeptir. İnsanlar empati yapamamaktadır. Diğer insanların farklılıklarını kabul edip birbirlerine saygı göstermemektedirler. Bu konuda yapılması gereken oldukça gerekli önlemler bulunmaktadır. Öncelikle aileler çocuklarına bu konuda eğitim vermelidir. Ailelerin eksik kaldığı durumlarda da eğitimciler bu konuya önem vermelidir. Sonuç olarak bugünün çocukları yarının yetişkinleri olacaktır.

Evde Eğitim Hizmetleri

Bilal BAKIR

Özel Eğitim Öğretmeni

Evde Eğitim Hizmeti Nedir?

Sağlık problemi nedeniyle örgün eğitim kurumlarından doğrudan yararlanamayacak durumda olduğunu sağlık raporu ile belgelendiren okul öncesi, ilkökul, orta-okul ve lise çağındaki özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için evde sunulan eğitim hizmetidir.

Evde Eğitim Hizmetinden Kimler Yararlanabilir?

En az dört ay süreyle örgün eğitim kurumundan doğrudan yararlanamayacak durumda olduğunu sağlık raporu ile belgelendiren özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler bu hizmetten yararlanabilir.

Evde Eğitim Hizmetinden Yararlanmak İçin Nereye Başvuru Yapılır?

Evde eğitim hizmetinden yararlanılabilmesi için bireyin velisi tarafından öğrencinin kayıtlı olduğu okulun bulunduğu bölgeye hizmet veren rehberlik ve araştırma merkezine (RAM) gerekli belgelerle müracaat edilmesi gerekmektedir.

Evde Eğitim Hizmetinden Yararlanmak İçin Hangi Belgelerle Başvuru Yapılır?

- Bireyin en az dört ay süreyle örgün eğitim kurumundan doğrudan yararlanmasının mümkün olmadığı ya da yararlanması hâlinde olumsuz sonuçlar doğuracağını belirten sağlık raporu,
 - Veli başvuru dilekçesi,
 - Öğrenci belgesi
- ile müracaat yapılması gerekmektedir.

Öğrencinin Evde Eğitim Hizmetinden Yararlanmasına Nasıl Karar Verilir?

RAM'ın bünyesinde oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulunca yapılan eğitimsel değerlendirme ve tanılama sonucuna göre il/ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunca alınan karar doğrultusunda öğrencilere evde eğitim hizmeti sunulmaktadır.

Özel Eğitim Hizmetleri Kurulunun Değerlendirme Sürecinde Esas Alınan Belgeler Nelerdir?

İl/ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu; RAM tarafından düzenlenen 'Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu', 'Ev Ortamı Durum Tespit ve Değerlendirme Formu', 'Veli Sözleşmesi' ile sağlık raporunu esas alarak öğrencinin evde eğitim hizmetinden yararlanmasına karar vermektedir.

Evde Eğitim Hizmetinin Nasıl Sunulur?

- İl/ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından evde eğitim hizmetine ilişkin alınan karar ilgili rehberlik ve araştırma merkezine, okula ve veliye yazılı olarak bildirilir,
- Evde eğitim hizmetine ilişkin planlama, bireyin ihtiyacı ve eğitim ortamına ilişkin şartlar dikkate alınarak ve haftalık ders saati sayısı 10 (on) saatten az olmamak üzere il/ilçe özel eğitim hizmetleri kurulca yapılır,

C. Evde eğitim kararı alınan öğrenciler için takip edecekleri/takip ettikleri eğitim programı esas alınarak belirlenen dersler için kaç ders saati eğitim verileceğine karar verilir,

d. İl/ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından yapılan planlama doğrultusunda il/ilçe milli eğitim müdürlüğünce evde eğitim hizmeti sunmak üzere öğretmen görevlendirilir,

Evde Eğitim Hizmeti Sunmak Üzere Kimler Görevlendirilir ve Ek Ders Ücretleri Nasıl Ödenir?

Evde eğitim hizmetinden yararlanacak öğrencilerin özelliği ve öncelikli eğitim ihtiyacına göre özel eğitim öğretmenleri ile bireyin kayıtlı bulunduğu okul ve diğer okullardaki okul öncesi, sınıf ve diğer alan öğretmenleri eğitim hizmetlerini yürütmek üzere görevlendirilir. Evde eğitimde görevlendirilen tüm kadrolu öğretmenlere 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 176'ncı maddesi gereğince ek ders ücretleri %25 fazlasıyla ödenir.

Evde Eğitim Hizmeti Alan Öğrencilerin Programı Nasıl Hazırlanır?

Evde eğitim hizmetinden yararlanan öğrencilere, kayıtlı bulunduğu okulda/ku-rumda uygulanan eğitim programlarının uygulanması esastır. Ancak BEP geliştirme birimince, bu programlara dayalı olarak öğrencilerin eğitim performanslarına göre, ihtiyaç duydukları alanlarda BEP hazırlanır.

Evde Eğitim Hizmeti Alan Öğrencilerin Başarısının Değerlendirilmesi Nasıl Yapılır?

Öğrencilerin başarı durumlarının değerlendirilmesi, sorumlu oldukları eğitim programının uygulandığı okullardaki değerlendirme ölçütlerine göre yapılır. Öğrencilerin başarı değerlendirme sonuçları öğretmenler tarafından, öğrencinin kayıtlı bulunduğu okul idaresine not çizelgeleri esas alınarak bildirilir. Sınıf geçme ve diğer işlemler, kayıtlı olunan okul idaresi tarafından yürütülür.

Sunulan Evde Eğitim Hizmetinin İzlenmesi ve Sonlandırılması Nasıl Yapılır?

İl/ilçe özel eğitim hizmetleri kurulunca öğretim yılının başlamasından 30 (otuz) gün önce evde eğitimi gerekli kılan şartlar yeniden değerlendirilerek öğrencinin, o öğretim yılında evde eğitim hizmetinden yararlanamayacağına karar verilir. Şartların ortadan kalkması durumunda evde eğitim hizmeti sona erdirilir ve alınan karar ilgili RAM'a ve okula bildirilir.

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu

Oktay KOÇKIRAN
Özel Eğitim Öğretmeni

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB); okul öncesi dönem ve okul ça-
ğında belirgin hale gelen, sıklıkla erişkinliğe kadar süren bir bozukluktur.

Çocuğun davranışlarını kontrol etmesi ve dikkatini sürdürmesinde sorun vardır. Aşırı hare-
ketlilik yaygın olarak görülür ancak bazı çocuklarda aşırı hareketlilik olmaksızın sadece
dikkat sorunları da bulunabilir.

Sıklık ve yaygınlık

Okul çağındaki çocukların %3-7'ünde yaygın olarak görülmekle birlikte erkek çocuklarda
görülme sıklığı kız çocuklarına oranla 3-5 kat daha fazladır. Ayrıca Çocuk ve Ergen Ruh
Sağlığı bölümlerine başvuran hastalar arasında DEHB tanısı alma oranı hem dünyada hem
de Türkiye’de birinci sırada yer almaktadır.

Belirtileri Nelerdir?

DSMVI’te “kendini gösterme şekline” göre bulgular aşağıdaki gibi incelenmektedir;

Hiperaktivite (Aşırı Hareketlilik) ve Dürtüsellik Belirtileri;

- Çoğu zaman elleri, ayakları kıpır kıpırdır ya da oturduğu yerde kıpırdanıp durur.
- Çoğu zaman sınıfta ya da oturması beklenen diğer durumlarda oturduğu yerden kalkar.
- Çoğu zaman uygunsuz olan durumlarda koşuşturup durur ya da tırmanır.
- Çoğu zaman sakin bir biçimde, boş zamanları geçirme etkinliklerine katılma ya da oyun oynama zorluğu vardır.
- Çoğu zaman hareket halindedir ya da bir motor tarafından sürülüyormuş gibi davranır.
- Çoğu zaman çok konuşur.
- Çoğu zaman soru tamamlanmadan hemen cevabı verir.
- Çoğu zaman sırasını bekleme güçlüğü vardır.
- Çoğu zaman başkalarının sözünü keser ya da yaptıklarının arasına girer.

Dikkat Eksikliği Belirtileri;

- Çoğu zaman dikkatini ayrıntılara veremez ya da okul ödevlerinde, işlerinde ya da diğer et-
kinliklerinde dikkatsizce hatalar yapar.
- Çoğu zaman üzerine aldığı görevlerde ya da oynadığı etkinliklerde dikkati dağınık.
- Doğrudan kendisiyle konuşulduğunda çoğu zaman dinlemiyormuş gibi görünür.
- Çoğu zaman yönergeleri izlemez ve okul ödevleri, ufak tefek işleri ya da işyerindeki görevle-
rini tamamlayamaz.
- Çoğu zaman üzerine aldığı görevleri ve etkinlikleri düzenlemekte zorluk çeker.
- Çoğu zaman sürekli zihinsel çabayı gerektiren görevlerden kaçınır, bunları sevmez ya da
bunlarda yer almaya karşı isteksizdir.
- Çoğu zaman üzerine aldığı görevler ya da etkinlikler için gerekli olanları kaybeder.
- Çoğu zaman dikkati dış uyaranlarla kolaylıkla dağınık.
- Günlük etkinliklerde çoğu zaman unutkanlıktır.
- Yukarıda yer alan gruplardaki bulgular tek başına bulunacağı gibi bir arada da bulunabilir.
Örneğin bir çocukta yalnızca dikkat eksikliği görülürken, bir diğerinde dikkat eksikliği ve
hiperaktivite bozukluğu bir arada görülebilir

Çocuğumda DEHB Olduğundan Şüpheleniyorsam Ne yapmalıyım?

Belirtilerden yalnızca birinin olması tek başına DEHB tanısı koymak için yeterli değildir. Bahsi geçen belirtilerden DSM 5'e göre teşhis konulabilmesi için çocuklarda 6 ya da daha fazla bulgu, 17 yaş sonrası için en az 5 bulgu olması gerekmektedir. Bu sebeple anne-babalar ve öğretmenler çocukları iyi gözlemlemelidir. Bazı anne-babalarda her hareketli çocuğu "hiperaktif" olarak etiketleme eğilimi bulunurken bazı anne-babalarda ise çocuğunu tembel, umursamaz veya ilgisiz olarak değerlendirip görmezden gelme görülebilmektedir.

Eğer çocuğunuzda bahsedilen belirtilerden bazıları yoğun olarak bulunuyorsa ve bu belirtiler okul, ev ortamı gibi birden fazla ortamda görülüyorsa kendi başınıza tanı koymak yerine, ayrıntı değerlendirme ve uzman görüşü için en yakın Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Uzmanına başvurunuz!

Unutulmamalıdır ki, DEHB uygulanan tedaviye çok iyi yanıt veren bir bozuktur. Buna karşın tedavi edilmediğinde çocuklarda, zihinsel becerileri yeterince kullanamama ve dolayısıyla okul başarısında düşme, günlük yaşama adaptasyon sorunları gibi birçok problem ortaya çıkabilmektedir.

Tedavi Yöntemleri

Hiperaktivitenin Tedavisi

İlaç tedavisi problemin görünen yüzünü çözüyor, altında yatan eksikliği ise maskeliyor. Çocuk ve aile ise bu problemin fiziksel bir bozukluktan kaynaklandığına kendilerini inandırıyor, iyileşme umutları azalabiliyor. Böylece çocuk kendi iradesinden ve aile desteğiyle birlikte kendini kontrol edebilme ihtimalinden uzaklaşmış oluyor.

Boşaltılmayan Duygulardan Kaynaklanıyor

Yapılan araştırmalar, hiperaktivite vakalarının sadece yüzde 5'inin nörolojik bir bozuklukla ilişkilendirildiğini gösteriyor. Hiperaktivite sorununun acı veren duyguların boşaltılmamasından kaynaklandığı düşünülüyor. Toplumumuzda; doğumdan itibaren ağlamayan bebekleri mutlu bebek, bebeği çabuk susturan ebeveynleri de başarılı ebeveyn görmek gibi yanlış bir kanı var.

Oysa ağlamak ve gülmek, kendini sözle ifade edemeyecek bir bebek için duygularını boşaltmanın yolu. Bebekler iyi ve güvende hissettiğinde güler; olumsuz herhangi bir duyguda ise ağlar. Fakat ebeveyn için bebeğini ağlarken görmek zor olduğu için hemen kucağına alıp pışpışlıyor, sallıyor ya da meme/emzik veriyor. Bunun sonucunda olumsuz/acı bir duygu yaşamak üzereyken farkında olmadan hareketlenmeye ya da emmeye (parmak, meme vb.) koşullanmış çocuklar, ne yapacağını bilemeyen çaresiz anne-babalar ortaya çıkıyor.

Bebekken Ağlamasına İzin Verin!

Duygusunu ifade edemeyen bebekler, fark etmeden sallanma, emzik gibi uyaranlarla karşılaşüyor. Daha önce acı gibi olumsuz bir duygu içerisinde hiç bırakılmadığı için bununla nasıl baş edeceğini bilemiyor. Bu çocuklarda aşırı hareketlilik (ya da parmak emme, tırnak yeme) duyguları kontrol altında tutmanın bir yolu haline geliyor. Bebeğinizi sallamak, hoplatmak, onunla aktif olarak ilgilenilmek ruhsal gelişimi açısından yararlı olsa da bu uyaranları, bebeklerin ağlama ihtiyaçlarını ortadan kaldırmak için yapmamaya özen gösterin. Çünkü yanlış zamanlarda verilen hareket uyaranları, ağlama ihtiyacını bastırmasına neden oluyor.

Duygularını İfade Etmesine Destek Olun

Çocuğun hiperaktif olması anne-babaların başarısız ebeveynlik yaptıkları anlamına gelmiyor. Ancak anne-babaların çocukların hangi duygu olursa olsun (gülmek, ağlamak, öfkelenmek gibi) kendilerini ifade etmelerine teşvik etmesi olması hiperaktivite/dikkat eksikliği/parmak emme/tırnak yeme belirtilerini azaltabiliyor. Duygularını mümkün olan en saf haliyle dışa vurmasının gerginliği azaltan sağlıklı bir boşaltım mekanizması olduğunu unutmayın.

Sabırlı Olun, Profesyonel Destek Alın

Çocuklar için yıllar içerisinde kazanılmış bu alışkanlığı terk etmek ve doğal iyileşme mekanizmasının aktifleşmesi ne çocuklar, ne de ebeveynler için kolay. Anne-baba çocuğuna 'Artık ağlayabilirsin, seni üzen şeyleri söyleyebilirsin' dediklerinde, çocuğun bunu kabul edip hemen açılması zor olabilir. Çocuğun ağlayabilmesi için anne babasının onu anlayacağı, destekleyeceği, yanında olup sakinleştireceğine dair güven duygusunun gelişmesi gereklidir. Bunun için de sabırlı olunmalıdır. Bu süreçte uzmanlar tarafından destek almak, işinizi kolaylaştıracaktır.

KAYNAKÇA

<https://sagligim.gov.tr/ruh-sagligi/dikkat-eksikligi-ve-hiperaktivite-bozuklugu.html>

[https://www.acibadem.com.tr/ilgi-alani/hiperaktivite/\(Acibadem Web ve yayın kurulu\)](https://www.acibadem.com.tr/ilgi-alani/hiperaktivite/(Acibadem Web ve yayın kurulu))

Özel Eğitim Hizmetleri Kurulları

Osman YALDIZ

Özel Eğitim Öğretmeni

Özel eğitim hizmetleri kurulu ve Özel eğitim değerlendirme kurulu

Özel eğitim hizmetleri kurulu ve Özel eğitim değerlendirme kurulu'nun usul ve çalışma esasları Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 39, 40, 41, 42, 43, 44 ve 45. Maddelerini kapsar.

Özel eğitim hizmetleri kurulu

MADDE 39 – (1) Özel eğitim hizmetleri kurulu, il millî eğitim müdürlükleri ile RAM bulunan ilçe millî eğitim müdürlüklerinde oluşturulur.

(2) Bu kurul özel eğitim ve rehberlik hizmetleri şube müdürünün başkanlığında;

- En az bir özel eğitim değerlendirme kurulu başkanı,
 - En az bir resmî özel eğitim kurum müdürü veya kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan kurumlardan bir müdür,
 - En az bir rehberlik öğretmeni,
 - En az bir özel eğitim öğretmeninden,
- oluşur.

(3) Gerekliğinde görüşlerine başvurulmak üzere bireyin velisinin ve ilgili kurumlardan personelin kurula katılımı sağlanır.

(4) Özel eğitim hizmetleri kurulu oluşturulurken her üye için bir yedek üye belirlenir.

Özel eğitim hizmetleri kurulunun görevleri

MADDE 40 – (1) Özel eğitim hizmetleri kurulunun görevleri şunlardır:

- İlgili kişi, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak özel eğitim hizmetlerinin planlanmasını, yürütülmesini ve izlenmesini sağlamak.
- Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda ve velinin yazılı talebi dikkate alınarak bireyin resmî bir okula yerleştirilmesine karar vermek ve gerekli özel eğitim tedbirlerini almak.
- Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim alacak öğrencilerin ortaöğretim kademesinde resmî bir okula yerleştirilmesi ile ilgili iş ve işlemlerde öğrenci yerleştirme ve nakil komisyonu ile iş birliği yapmak.
- Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında eğitim faaliyetlerini yürüten özel okullarda eğitimlerini sürdüren öğrenciler için okul yönetimi veya velinin yazılı talebi ile Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda kayıtlı buldukları okulda kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitime devam kararı almak.
- Bulunduğu ilde bir okula yerleştiremeyen öğrencilerden yatılı ilköğretim kurumuna veya özel eğitim meslek lisesine yerleştirilecek öğrencilere ilişkin bilgileri il millî eğitim müdürlüğüne göndermek.
- Eğitsel değerlendirme ve tanılama ile yerleştirme kararına yapılan itirazları, yeniden değerlendirilmesi amacıyla RAM'a göndermek.
- Resmî ve özel okullara kayıtlı olan öğrencilerden evde veya hastanede eğitim hizmetinden yararlanacaklara karar vermek.
- Erken çocukluk dönemi eğitimi hizmetlerinden yararlanacak çocuklara karar vermek. g) Özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından evde veya hastanede eğitim hizmeti kararının verildiği tarihten itibaren en geç on iş günü içinde bu öğrenciler için eğitim hizmetlerini planlamak.
- Eğitim ve öğretim yılının başlamasından on iş günü önce evde eğitimi gerekli kılan şartları yeniden değerlendirerek öğrencinin yeni eğitim ve öğretim yılında da evde eğitim hizmetinden yararlanıp yararlanamayacağına karar vermek.
- Evde veya hastanede eğitim ile erken çocukluk dönemi eğitimi hizmetlerine ilişkin süreci planlamak ve bu işlemlerin yürütülmesi için il veya ilçe millî eğitim müdürlüğü ile iş birliği yapmak.
- Velinin yazılı talebi ve bireyin tedavisinden sorumlu hekimin yazılı görüşü doğrultusunda hastane sınıfında eğitimin başlamasına veya sonlandırılmasına karar vermek.
- Velinin yazılı talebi ve Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda özel eğitim ihtiyacı olan öğrencinin okul öncesi eğitiminin uzatılmasına karar vermek.
- Destek eğitim odası açılması için il veya ilçe millî eğitim müdürlüğüne teklifte bulunmak.
- Açılması planlanan özel eğitim sınıfının eğitim vereceği kademe, hizmet verilecek engel türü ve bu sınıfta uygulanacak eğitim programına ilişkin hususlara karar vererek özel eğitim sınıfı açılması için il veya ilçe millî eğitim müdürlüğüne teklifte bulunmak.
- Zorunlu öğrenim çağında olup örgün eğitim kurumlarına devam edemeyeceğini ya da evde eğitim hizmetinden yararlanamayacağını belgelendiren öğrenciler için velisinin yazılı talebi doğrultusunda kayıtlı buldukları okula bu öğrenciler için okula devam etme zorunluluğu aranmayacağına ilişkin kararı bildirmek.
- İlçe özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından yerleştirme kararı alınamayan öğrenciler için il özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından gerekli işlemlerin yapılması yoluyla söz konusu öğrencilerin eğitime erişimlerini sağlamak.
- Bakanlıkça özel yetenekli olarak tanılanan öğrencilerin BİLSEM'e yerleştirilmesi ile ilgili kararı almak.
- İlköğretim programını takip eden özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler ile ortaöğretim programlarını takip eden öğrencilerden öğrenimlerini tamamlayamayanlar ya da öğrenim çağı dışına çıkanlar ile örgün eğitim kurumlarındaki öğrenim hakkını kullanan öğrencileri Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda açık öğretim okullarına yönlendirmek.

Özel eğitim hizmetleri kurulu çalışma usul ve esasları

MADDE 41 – (1) Özel eğitim hizmetleri kurulunun çalışma usul ve esasları şunlardır:

- a) Kurul üyelerinin görev süresi iki yıldır. Süresi biten üye yeniden görevlendirilebilir.
- b) Kurul üyelerinin görevden ayrılması hâlinde en geç on iş günü içinde yerlerine görevlendirme yapılır.
- c) Kurul kararları oy çokluğu ile alınır. Oyların eşit olması durumunda başkanın kullandığı oy yönünde karar alınmış sayılır.
- ç) Kurul haftada bir kez toplanır. Ancak kurul başkanının gerekli gördüğü durumlarda kurul, belirlenen süreye bağlı kalınmaksızın da toplanabilir.
- d) Özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu incelenerek en geç on iş günü içinde karara bağlanır ve bu karar, bireyin velisine, ilgili okula ve RAM'a yazılı olarak bildirilir.
- e) Kurul üyelerinden birinin izinli ya da raporlu olması durumunda yerine yedek üye görevlendirilir.

Özel eğitim hizmetleri kuruluna yapılacak itirazlar

MADDE 42 – (1) Özel eğitim hizmetleri kuruluna yapılacak itirazların değerlendirilmesine ilişkin iş ve işlemler aşağıdaki hususlara göre yürütülür:

- a) Veli, eğitsel değerlendirme ve tanılama ya da yerleştirme kararlarına, kararın kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren otuz iş günü içinde itiraz edebilir.
- b) Yerleştirme kararı verilen okul yönetimi, öğrencilerin okula kayıt tarihinden itibaren en az otuz iş günü izleme süreci sonunda öğrenciyle ilgili eğitsel değerlendirme ve tanılama ya da yerleştirme kararına itiraz edebilir.
- c) İl veya ilçe özel eğitim hizmetleri kuruluna yapılacak itirazlar, itirazın kurula ulaştığı günden itibaren en geç otuz iş günü içerisinde sonuçlandırılır. Sonuç veliye, okula ve RAM'a yazılı olarak bildirilir.

Özel eğitim değerlendirme kurulu

MADDE 43 – (1) Özel eğitim değerlendirme kurulu RAM müdürlüğünün teklifi ve il veya ilçe millî eğitim müdürlüğünün onayı ile RAM'larda oluşturulur.

(2) Bu kurul müdür yardımcısı başkanlığında;

- a) Özel eğitim hizmetleri bölüm başkanı,
 - b) En az bir rehberlik öğretmeni,
 - c) En az bir özel eğitim öğretmeninden,
- oluşur.

(3) Bu kurula ilgili bireyin velisi veya kendisi üye olarak katılır.

(4) Gerekliğinde görüşlerine başvurulmak üzere ilgili kurum ve kuruluşların personellerinin kurula katılımı sağlanır.

(5) Özel eğitim değerlendirme kurulu oluşturulurken ikinci fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerindeki her üye için bir yedek üye belirlenir.

Özel eğitim değerlendirme kurulunun görevleri

MADDE 44 – (1) Özel eğitim değerlendirme kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Bireylerin eğitsel değerlendirme ve tanılamasını yaparak özel eğitim ihtiyacına karar vermek.
- b) Eğitsel değerlendirme ve tanılaması yapılan bireyler için Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu düzenleyerek RAM müdürünün onayına sunmak.
- c) Bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılamasına ilişkin bilgi ve belgelerin yer aldığı dosyayı incelemek.
- ç) İtirazların değerlendirilmesi amacıyla yönlendirilen bireylerin yeniden eğitsel değerlendirme ve tanılamasını yapmak.
- d) Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunu dikkate alarak birey için en az sınırlandırılmış eğitim ortamı ve özel eğitim hizmetine ilişkin öneride bulunmak.
- e) Ailenin eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecine katılımını ve bilgilendirilmesini sağlamak.
- f) Ailelerin ihtiyaçları doğrultusunda rehberlik hizmetleri bölümü ile işbirliği içerisinde aile eğitim programları düzenlemek, diğer kurum ve kuruluşlarda düzenlenen aile eğitim programları hakkında aileyi bilgilendirmek.
- g) Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucu Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında eğitim faaliyetlerini yürüten kurumlarda destek eğitim hizmeti alması uygun görülen öğrencilerin eğitim planlarını yapmak.
- ğ) Bakanlıkça tanılanan özel yetenekli öğrencileri BİLSEM'e yönlendirmek.
- h) BİLSEM'e öğrenci alımı ile ilgili Bakanlıkça yayımlanan kılavuzda belirtilen takvim dışında genel zihinsel yetenek alanında özel eğitim değerlendirme kurulunca, görsel sanatlar ve müzik yetenek alanlarında İl tanılama komisyonunca tanılaması yapılan öğrencileri destek eğitim odalarına yönlendirmek.

Otizm ve Eğitsel Oyun

Fatma Hayrunnisa ERTEKİNOĞLU
Özel Eğitim Öğretmeni

Otizm spektrum bozukluğu (OSB); sözel ve sayısal olmayan iletişimde yetersizlik, sosyal fonksiyonlarda eksiklikler, basmakalıp ve sınırlı yaşama alanı ve davranışlar ile karakterize nörogelişimsel bir bozukluktur. Son yıllarda hem bilimsel anlamda hem de toplumsal olarak otizm spektrum bozukluğu üzerine ilgi artmış ve bu konuda farkındalık çalışmaları hız kazanmıştır (Bolton MacDonald, Pickles ve Rios, 1994). Otizm de birey ve ailesi için yaşanan en büyük problem ‘öğrenme güçlüğü ve sosyal yetersizliktir. Öğrenme güçlüğüne ek olarak arkadaşlık edinmedeki güçlükler, sosyal oyun oynamadaki güçlükler kendi akranları ile birlikte oyun ve sosyal aktivite katılımlarını olumsuz yönde etkilemektedir (Toth, Munson, Meltzoff ve Dawson, 2007). Dolayısı ile bu durum çocuğun daha içine kapanık olmasına ve daha hareketsiz bir hayat yaşamasına ve yaşam kalitesinin düşmesine neden olmaktadır. Toplumdan soyutlanan otizmliler bir çocuk gelişiminin ilk yıllarında fiziksel temastan ve karşısındaki insanlara tepki vermekten kaçınmakta, insanlara karşı ilgisiz olmakta bu durum ilerleyen süreçte adaptasyon sorunu ve sosyal yetersizlik ile kendini göstermektedir (Vural, 2007). Otizmliler çocuklar; zıplama, baş sallama, el çırpma, sallanma, dönme, ellerini açma-kapatma ve yerinde koşma vb. stereotipi davranışlar sergilerler. Ayrıca uzun süre dönen bir çamaşır makinesini veya çalan bir pikap’ı saatlerce izleyebilmektedirler. Bu davranışlar sosyal iletişim ile öğrenme davranışlarını olumsuz yönde etkilemektedir(Lovaas, 2000).

Otizmliler çocuğun sosyal iletişim ve etkileşimini arttırmak için evde bazı oyunlara başvurabilir sosyal becerilerini arttırabiliriz.Otizmliler çocuğunuzla birlikte oynayabileceğiniz oyun önerileri sunulmuştur.

OYUN ÖRNEKLERİ

Hangi oyunu oynarsanız oynayın, neşeli, coşkulu keyifli olun. Oyunların göreve dönüşmesinden kaçınm. Önce siz eğlenin ve keyif alın.

Top oynama

“Ahmet bak bu top” (nesneleri sürekli gösterin ve nesnelerin ismini söyleyin). Uzaktan komut almayan çocuğa, uzaktan ve arkası dönükken komut vermeyin. Örneğin; top oynayacaksınız. Yere eşinizle karşılıklı bacaklarınızı açıp oturun, biriniz çocuğunuzu önünüze alım ve karşılıklı top oyunu oynayın. Topu yerden yuvarlayarak çocuğa atın. Neşe ve heyecanla, “Oley” ya da “yaşasın” gibi ifadeler kullanın. Çocuğun da topu size atması için teşvik edin. Eğer çocuk tepki vermezse eşiniz çocuğun ellerinden destekleyerek topu atmasını sağlasın ve yine “Aferin, topu çok güzel attın” diyerek ödüllendirin. Çocuğun dikkatini çekebilmek için topla abartılı hareketler yapın. Topu havaya atıp tutun. Topu havadan çocuğa atın. Eşinizin yardımıyla yakalamasını sağlayın. Ödüllendirmeyi unutmayın. Bunlardan başka, basket atma, sektirme gibi topla yapılacak diğer hareket ve oyunları da çocuğa gösterip oynaması için teşvik edin.

Araba Sürme

Arabayı elinize alın ve çocuğun ismini söyleyerek “bak araba” deyip çocuğa gösterin ve arabayı sürerken araba sesi çıkarabilirsiniz. Arabayı ses çıkararak sürün. Çocuğun da sürmesi için teşvik edin. Yapmıyorsa elinin üzerinden destek vererek sürmesini sağlayın. Yaptığı zaman “Aferin çok güzel sürdün” şeklinde geri bildirim verin. Çocuk arabayı eline aldığı anda tekerleğini çevirmeye çalışabilir ya da hiçbir şey yapmadan bakabilir. Bu durumda hemen müdahale edip arabayı yere koyarak sürmesi için teşvik edin. ‘Aaa tekerleği patlamış’ diyerek arabayı tamir etme gibi oyunlar oynayabilirsiniz. Her oyunu oynarken her oyuncağın adını söylemeye dikkat edin. Siz arabalardan birini sürerken eşiniz de çocuğu eliyle desteklesin ve o da diğer arabayı sürsün. Karşılıklı ses çıkararak arabalara yarış yaptırın ya da çarpıştırsın.

Legolarla oynama

Küpleri üst üste koyarak kule yapın. Alkışlayın ve çocuğun da küpleri koymasına için teşvik edin. Küp koyarsa alkışlayın ve ödüllendirin. Küpleri yan yana koyarak tren yapın ve yine çocuğu teşvik edin. Üst üste koyduğunuz küpleri abartılı sesler çıkararak elinizle veya topla devirin. Alkışlayın. Mutluluk ifadeleri kullanın. Çocuğunuz oynadığınız oyunları tekrarlayıcı bir biçimde oynamaya yönelebilir. Böyle bir durumda oyunu sonlandırıp 'bitti' ifadesini kullanmanız ve oyuncakları başka bir oyuna geçmek için kaldırmamız gerekmektedir. Oyuncak seçerken tüm oyuncaklar ortada olmamalı, iki oyuncak çocuğa gösterilip, örneğin; 'doktorculuk mu oynayalım, tamircilik mi' diye sorun. Çocuk hangisini seçtiyse onu ifade edip oyuna başlayın. Tüm oyunları benzer şekilde geliştirebilirsiniz. Her seferinde ismini söyleme ve göz temasını sağlamaya çalışma önemlidir. Çocuklar önce 'ben dili'ni öğrenirler. Örneğin; yeni konuşmayı öğrenen bir çocukla konuşurken yaptığı eylemleri, eline aldığı nesnelere ya da işaret ettiklerini onun dilinden söyleyin. Suyu gösteren çocuğa 'susadım', sizi kaldırmaya çalıştığında 'anne gel' deyin. Çünkü çocuğunuz konuşursa bunları söyleyecektir.

Gün içinde sürekli etrafınızdaki nesnelere ismini söyleyerek konuşun. Çocuk konuşmıyor olsa da algılamasının gelişimi için bu önemlidir. Özellikle de söylenişi basit nesnelere ismini söylerken nesneyi ağzınızın yanında tutun ve nesneyi söylerken ağzınızın aldığı şekli çocuğun görmesini sağlayın. Bu, dil gelişimi açısından önemlidir. Konuşamayan çocuklarda öncelikli olarak çeşitli nefes kontrolü ve ağız hareketleri egzersizleri yapabilirsiniz. Balon üfleme, kağıda dökülen pudrayı üfleme, rüzgar gülünü üfleme, elde tutulan kağıt mendile üfleme, mum söndürme, ağız kenarındaki balı yalama, mimikleri taklit etme, sakız çiğneme, dondurma yalama, çiçek kolonya koklama, pipetle içecek içme gibi örnekler çoğaltılarak çalışılabilir.

Ağızla ilgili egzersizlerin ayna karşısında yapılması faydalı olacaktır.

Henüz konuşmayan bir çocukta bu egzersiz aşamalarından sonra dil gelişimi için faydalı olabilecek en önemli çalışmalardan biri “hayvan sesler” dir. Bunun için hayvan sesleri çıkaran oyuncak ve hayvan resimleri olan kitaplardan faydalanabilirsiniz.Öncelikle daha basit seslerden başlayın.

Örn: “Ahmet bak köpek. Köpek hav hav diyor” deyip sese vurgu yaparak sesi birkaç kez tekrarlayın.Köpek, kuş, kedi, kuzu, inek sesi gibi kolay seslerden başlamanız daha uygun olacaktır.Her seferinde hem hayvanı gösterin hem sesini çıkartın. Ağızınıza dikkat etmesini teşvik edin. Çocuk bir sesi çıkarmayı başardıktan sonra diğer sese geçin.Bazen çocuk haftalarca seslere tepki vermeyin.Bu durumda tek bir hayvan sesinde kalmayın, diğer sesleri de çıkararak çocuğun dikkatini çekmeye çalışın.Renk ve şekil öğretmek için, oyunlarınız sırasında nesnelere şekillerini ve renklerini mutlaka kullanın. Seçenek tercihleri sunarken renk ve şekillerden de faydalanabilirsiniz. Örneğin; elma vereceksiniz, ‘kırmızı mı istersin yeşil mi’ gibi sorabilirsiniz. Bunlara ait eşleştirmeler de oynayabilirsiniz.

Objeye tanıma

Kedi, köpek, kuzu, inek gibi tanıdık hayvan resimlerini masaya koyarak orta boy bir karton kutuya da ağız şeklinde bir delik açarak çocuktan sesinin taklidini yaptığımız hayvana ilişkin resmi kutudan içeri atmasını isteyerek hayvanları tanımasını sağlayabiliriz.Kullanmış olduğumuz çeşitli resim ya da fotoğrafları önce yiyecekler, giyecekler, hayvanlar, eşyalar gibi sınıflara ayırabiliriz. Tüm bu nesnelere isimlendirerek çocuktan isimlendirmesini isteyebiliriz. İki farklı nesne resmini yan yana koyarak, örneğin “topu göster” diyerek doğru resmi göstermesini teşvik edebiliriz. Sonrasında daha fazla resim arasından doğru nesneyi gösterme şeklinde çalışmaları genişletebiliriz. Bu çalışmaları ne kadar sık yaparsak öğrenme o kadar hızlı olacaktır. Tabii bunu yaparken çocuğun kapasitesini de göz önünde bulundurmanız gerekir. Çocuğun önce topu öğrenmesini, sonra diğer nesnelere arasından bunu seçmesi gerekmektedir.

Zamir Kullanma

Çocuğun dikkatini toplayıp onun bir hareketi yapmasını teşvik ettikten sonra (örneğin alkışlayarak ya da zıplayarak) çocuğa “Kim yaptı?” diye sorabilir ve çocuğun “ben yaptım” demesini teşvik edebiliriz. Aynı zamanda çocuğun ağızından “ben” kelimesi çıkarken elini göğsüne götürüp kendisini göstermesini de sağlayabiliriz.

Çocukla karşılıklı otururken dikkatini sağladıktan sonra, çocuğun vücut bölümü ya da kendi kıyafetlerinden birine dokunmasını isteyebilir, örneğin “kazağına dokun” diyebiliriz. Çocuk kazağı dokunduktan sonra kazağı gösterip “Kimin kazağı?” diye sorarız. Amaç öncelikle çocuğun “benim kazağım” demesini sağlamaktır. Çocuk söyleyemezse siz ‘benim kazağım’ diyip, çocuğunuzun elini kendisini gösterir şekilde yapın.

Tabi ki çocuğunuza tüm bunları öğretirken bir öğretmen gibi oynamayın. Unutmayın siz çocuğunuzun anne babası-sınız, onunla bunları yaparken gülecek, eğlenecek ve eğlenirken öğreteceksiniz.

KAYNAKÇA;

Otizimde Oyun Önerileri: <http://otizm.ankara.edu.tr/otizimli-cocugunuzla-oyun-onerileri/>

ER, Özge. Otizmlilerde Çocuklarda Hareket Eğitimi ve Eğitsel Oyun İle Yaşam Kalitesi İlişkisinin İncelenmesi, (Yüksek Lisans Tezi), Çorum 2018

Özel Yetenekli Bireyler

Ahmet ÖZDEMİR

Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen

Zeka nedir?

“İnsanın düşünme, akıl yürütme, objektif gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamı”

Özel Yetenek (Üstün Yetenek) Nedir ?

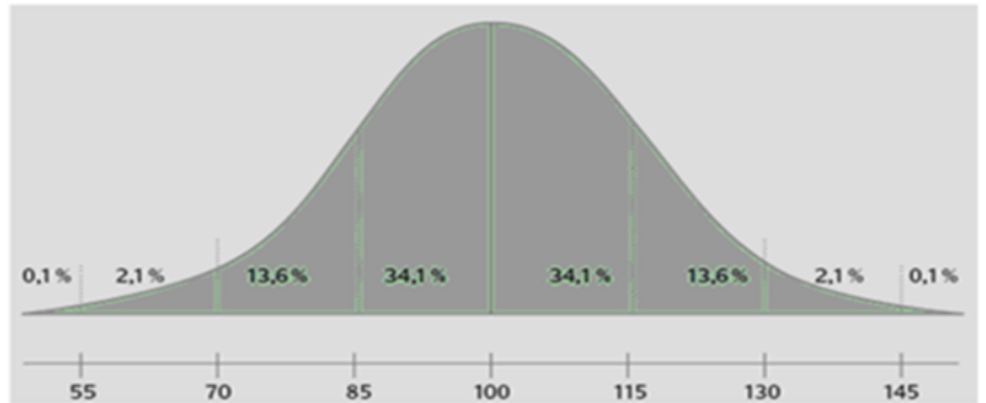
Terman üstün zekâyı IQ ile eş değer tutmuş ve zekâ testlerinde belli bir puanı alan ve üst dilime girebilenleri üstün zekâlı olarak kabul etmiştir.

Bir ya da birden çok yetenek alanında ya da zekâ özelliğinde akranlarından çok üstün performans gösteren ya da gizilgüce sahip olan ve diğer alanlarda da ortalama düzeyde özelliklere sahip olan çocuklar.

Aynı yaş, deneyim veya çevre şartlarına sahip akranlarına göre, genel ve/veya özel yetenekleri açısından yüksek düzeyde performans gösterdiği konunun uzmanları tarafından belirlenmiş kişi

Yaygınlık

Özel yetenekli çocuklar nasıl bulunur?

Bu grafiği göz önünde bulundurursak üstün yetenekli çocukların tespiti konusunda gerekli çalışmaların yapılmadığı anlaşılmaktadır.

ÖZEL YETENEKLİ BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ

Fiziksel Özellikleri

Genel olarak doğum ağırlık ve boyları ortalamanın üzerindedir, Her yaşta akranlarından daha iri, uzun, güçlü ve sağlıklı bir görünüme sahiptirler, Olağan gelişim gösteren yaşlarına göre daha hızlı ve koordinasyon gerektiren faaliyetlerde tepkileri daha çabuktur. Akranlarından daha erken yürür, erken diş çıkarır ve konuşurlar. Daha hızlı olgunlaşma seyrine sahiptirler. Ergenliğe daha erken girebilirler. Fiziksel görünüm açısından da daha güzeldirler. Genel olarak hastalıklara karşı dirençlidirler ve sağlıklarını korumaya özen gösterirler. Güçlü bir sinir sistemine sahiptirler ve genellikle duyu organları keskindir. Bu çocuklarda fiziksel yetersizliklere ve duyu organı bozukluklarına çok az rastlanır.

Zihinsel Özellikleri

Özel Yetenekli çocuklar kolay ve çabuk öğrenirler. Bu çocukların öğrenme konusunda olağan gelişim gösteren yaşlılarından daha yetenekli olmasının temelinde daima etkin olan zihinsel enerjilerinin ve bilgiyi edinmek için taşıdıkları iştahın etkili olduğu söylenebilir. Bilgiyi derinlemesine ve detaylarıyla öğrenmeyi severler. Okumaya karşı çok fazla ilgileri vardır. Araştırma yapmaktan hoşlanırlar. Dil ve konuşma becerileri açısından da Özel Yetenekli çocukların yaşlılarından ayrıldığı görülmektedir. Yukarıda da değinildiği üzere genellikle erken konuşan bu çocuklar konuşmaya başladıktan sonra dili çok etkili bir biçimde kullanmaya başlamaktadırlar. Özellikle kelimeleri yerli yerinde kullandıkları, akıcı ve anlaşılır konuştukları, zengin bir kelime dağarcığına sahip oldukları anlaşılmaktadır.

- Özel Yetenekli çocukların ayırt edici zihinsel özelliklerinden bir diğeri ise dikkat becerileridir. Bir etkinliğe başlamada, sürdürmede ve tamamlamada üstün bir başarıya sahiptirler. Geniş bir alana konsantre olabilirler. Çok geniş bir alana ve farklı şeylere ilgi duyabilirler. Etkin, açık göz, uyanık ve çabuk bir yapıya sahiptirler. Analiz ve gözlem yapma güçleri vardır. Gözlemleri oldukça keskindir ve detaylar konusunda da farkındalık seviyeleri oldukça yüksektir. Estetik duyguları gelişmiştir.
- Özel Yetenekli çocukların hafızaları çok güçlüdür. Bu nedenle gördükleri ya da duydukları bir şeyi kısa sürede öğrenebilmekte ve uzun süre belleklerinde muhafaza edebilmektedirler. Özel Yetenekli çocuklar hızlı öğrendikleri gibi öğrendikleri bilgileri başka alanlara da hızlı bir şekilde transfer edebilirler. Ayrıca benzerlikleri ve farklılıkları kolayca ayırt edebilirler. Kolayca genellemeler yapabilirler. Özel Yetenekli çocuklarda eleştirel düşünme becerisine sıklıkla rastlanılmaktadır. Gördüklerini duyduklarını, okuduklarını olduğu gibi değil kritik yaparak değerlendirirler ve kabul ederler. Gerçek ve hayali olan arasındaki farkı erken yaşta ayırt edebilirler. İyiyi ve doğruyu kolayca anlayabilirler. Bu çocuklar kendi kendilerini de eleştirmekten çekinmezler. Hata yaptıklarında bunu anlar ve düzeltmeye çalışırlar. Kendisiyle ilgili farkındalık, kendini izleme, kendini kontrol etme gibi alanlarda bilişsel farkındalıkları yüksektir. Kendilerine yönelik etkilere düşünceli, olgun ve orijinal tepkiler verirler. (Çağlar, 2004). Olayların nedenlerini anlamak için çok soru sorarlar.
- Özel Yetenekli çocuklarda yaratıcı özelliklerin de yüksek olduğu görülmektedir. Yaptıkları işlerden ya da uğraştıkları alanlardan ortaya bir tasarım ya da ürün koymaya çalışırlar. Orijinal fikirler geliştirirler. Yaptıkları işlerde başarılı olmayı severler. Problem çözme becerileri gelişmiştir. Basit ve yüzeysel şeylerle uğraşmak yerine derin ve karmaşık problemleri çözmekten hoşlanırlar. Farklı çalışma metodları denemekten çekinmez ve zamanlarını ve eforlarını en ekonomik şekilde kullanabilirler. Soyut düşünebilme becerisine sahiptirler. Problemleri çözerken ya da bir işi sürdürürken ısrarlı ve sebatkardırlar (Suveren, 2006). Sorumluluklarının farkında olan Özel Yetenekli çocuklar bunları yerine getirmekten hoşlanırlar. (Çağlar, 2004). İnsiyatif kullanmayı ve hizmet etmeyi sever, yeni ve zor deneyimleri tercih ederler (Suveren, 2006). Çalışkan bir yapıya sahiptirler.

ÖNERİLER

Yukarıda belirttiğimiz özelliklerin bazıları her çocukta görülebilir. Bu özelliklerin görülmesi durumunda çocuğumuzdan hemen yüksek beklenti içine girmememiz gerekmektedir. Çocuğumuzun akademik başarısı yüksek olabilir ancak bu çocuğumuzun özel yetenekli olduğu anlamına gelmemektedir. Ailenin yönelimleri ve verdiği eğitim de çocuğun bazı alanlarda başarılı olmasını sağlayabilir ancak üstün yetenek özellikleri doğuştan gelir ve yetenek alanlarında akranlarından çok daha farklıdır özel yetenekli çocuklar o yüzden kendi çocuklarımızla onları kıyaslamak çocuklarımıza çok büyük haksızlık olur.

Üstün yetenekli çocuğa sahip olan ebeveynleri çocuklarına karşı aşırı derecede sabırlı olmaları gerekir onların yeteneklerini geliştirmesi konusunda çocuklarına imkanlar vermesi gerekir iyi bir eğitim almasını sağlaması gerekir. Çocukları ile iletişimleri güçlü olması gerekir. Çocuklarına toplum değerlerini, sorumluluk bilincini aşılmalrı gerekir. Her şeye rağmen karşılarındakinin bir çocuk olduğunu unutmamaları bu çocuklarında akranları gibi sosyal kültürel aktivitelere katılması çok önemlidir. Aşırı beklenti çocuğun altında kalkamayacağı sorumlulukların verilmesi yada bu gibi beklentiler çocukta başarısızlık duygusunun oluşmasına neden olabilir.

Özel yetenekli çocukların eğitim ihtiyaçlarının karşılanması onlara sağlam bir kişilik kazandırılması çok önemlidir. Bu kişilerin yeteneklerinden faydalanarak insanlar bilim ve teknolojiye daha iyi yerlere gelebilir.

0 (342) 517 8248

<http://nizipram.meb.k12.tr>

[facebook.com/nizipram.ram.9](https://www.facebook.com/nizipram.ram.9)

Nizip Abdulkadir Sayın Ram

nizipram

Eyüp Sultan Mahallesi

Mustafa Kökmen Bulvarı No:157

NİZİP / GAZİANTEP